

Ročník 1998

SBÍRKA ZÁKONŮ ČESKÉ REPUBLIKY

Částka 79

Rozeslána dne 9. října 1998

Cena Kč 21,-

O B S A H:

233. Zákon o důchodovém pojištění (úplné znění, jak vyplývá z pozdějších změn a doplnění)

233

PŘEDSEDA POSLANECKÉ SNĚMOVNY

vyhlašuje

úplné znění zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění,
se změnami provedenými zákonem č. 134/1997 Sb. a zákonem č. 289/1997 Sb.

ZÁKON

o důchodovém pojištění

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Rozsah působnosti

(1) Tento zákon upravuje důchodové pojištění (dále jen „pojištění“) pro případ stáří, invalidity a úmrtí živitele [§ 4 odst. 1 písm. d) a e)].

(2) Organizaci a provádění pojištění, povinnosti pojištěných osob, příjemců dávek a zaměstnavatelů a jejich odpovědnost v pojištění a pojistné na pojištění (dále jen „pojistné“) upravují zvláštní zákony.¹⁾

§ 2

Účast na pojištění

(1) Účast na pojištění je povinná pro fyzické osoby (dále jen „osoby“) uvedené v § 5. Pojištění se mohou dobrovolně účastnit též osoby uvedené v § 6.

(2) Pojištěncem se pro účely pojištění rozumí osoba, která je nebo byla účastna pojištění.

§ 3

Způsobilost osob v právních vztazích pojištění

(1) Způsobilost osoby mít v právních vztazích pojištění práva a povinnosti vzniká narozením a zaniká smrtí, popřípadě prohlášením za mrtvého.

(2) Způsobilost osoby vlastními právními úkony nabývat v právních vztazích pojištění práv a brát na sebe povinnosti vzniká dosažením zletilosti,²⁾ pokud se dále nestanoví jinak. Způsobilost být účastníkem řízení o přiznání plného invalidního důchodu a částečného invalidního důchodu [§ 4 odst. 1 písm. b) a c)] vzniká ukončením povinné školní docházky; přiznáním tohoto důchodu vzniká způsobilost podle věty první a trvá až do dosažení zletilosti. O omezení a zbavení způsobilosti k právním úkonům platí obdobně ustanovení občanského zákoníku.

(3) Osoba, která nemá způsobilost k právním úkonům podle odstavce 2, musí být zastoupena zákonným zástupcem; kdo je zákonným zástupcem nezletilých, stanoví zvláštní zákon.³⁾

§ 4

Druhy důchodů a jejich výše

(1) Z pojištění se poskytují tyto důchody:

- a) starobní,
- b) plný invalidní,
- c) částečný invalidní,
- d) vdovský a vdovecký,
- e) sirotčí.

(2) Výše důchodu se skládá ze základní výměry a z procentní výměry. Základní výměra se stanoví pevnou částkou a procentní výměra se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu, jde-li o důchody uvedené v odstavci 1 písm. a) až c), nebo z procentní vý-

¹⁾ Zákon ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona ČNR č. 590/1992 Sb., zákona ČNR č. 37/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb. a zákona č. 160/1995 Sb.

Zákon ČNR č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona ČNR č. 10/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 59/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb. a zákona č. 160/1995 Sb.

²⁾ § 8 odst. 2 občanského zákoníku.

³⁾ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění zákona č. 132/1982 Sb. a zákona č. 234/1992 Sb.

měry důchodu zemřelého, jde-li o důchody uvedené v odstavci 1 písm. d) a e).

ČÁST DRUHÁ ÚČAST NA POJIŠTĚNÍ

HLAVA PRVNÍ OKRUH POJIŠTĚNÝCH OSOB

§ 5

(1) Pojištění jsou při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastní

- a) zaměstnanci v pracovním poměru,
- b) osoby ve služebním poměru a vojáci v další službě,⁵⁾
- c) členové družstva, jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k družstvu, ale vykonávají pro družstvo práci, za kterou jsou jim odměňováni,
- d) společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, jestliže nejsou v pracovněprávním vztahu k této společnosti, ale vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni,
- e) osoby samostatně výdělečně činné,
- f) zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti,
- g) soudci,
- h) členové obecních zastupitelstev, jestliže jsou jim vypláceny odměny jako dlouhodobě uvolněným členům obecních zastupitelstev,⁴⁾
- ch) poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu,
 - i) prezident republiky, členové vlády, prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu a ředitel Bezpečnostní informační služby,
 - j) dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
 - k) pěstouni, kteří vykonávají pěstounskou péči ve zvláštních zařízeních,
 - l) osoby zařazené k pravidelnému výkonu prací ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve vazbě,
- m) osoby, které se soustavně připravují na budoucí povolání studiem na střední nebo vyšší odborné

škole (dále jen „střední škola“) nebo vysoké škole v České republice, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let,

- n) osoby vedené v evidenci úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání po dobu, po kterou jim náleží hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání, a v rozsahu nejvýše tří let též po dobu, po kterou jim toto hmotné zabezpečení nenáleží, s tím, že tato doba tří let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod a nezapočítává se do ní doba účasti na pojištění podle § 6 odst. 1 písm. a); podmínka vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání se pro účely tohoto zákona považuje za splněnou po dobu, za kterou podle zvláštního zákona náleží hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání před vzetím do této evidence,²⁸⁾
- o) osoby se změněnou pracovní schopností připravující se pro pracovní uplatnění,
- p) osoby konající vojenskou službu v Armádě České republiky, pokud nejde o vojáky z povolání a vojáky v další službě,⁵⁾
- q) osoby konající civilní službu,
- r) osoby pečující o dítě ve věku do čtyř let nebo o dítě ve věku do 18 let, je-li dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči,
- s) osoby pečující osobně o blízkou převážně nebo úplně bezmocnou osobu nebo blízkou částečně bezmocnou osobu starší 80 let,
- t) poživatelé plného invalidního důchodu z českého pojištění, a to do dosažení věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod podle § 32; za poživatele plného invalidního důchodu se pro účely účasti na pojištění považují též osoby, které nepobírají plný invalidní důchod, avšak splňují podmínky nároku na tento důchod a pobírají výsluhový příspěvek nebo příspěvek za službu podle zvláštních zákonů,⁶⁾
- u) osoby pobírající dávky nemocenského pojištění (péče) nahrazující ušlý příjem po skončení výdělečné činnosti, která zakládala nemocenské pojištění, z něhož jsou tyto dávky vypláceny.

(2) Za zaměstnance v pracovním poměru [odstavec 1 písm. a)] se pro účely tohoto zákona považuje též osoba činná v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly

⁵⁾ § 37 odst. 2 písm. b) branného zákona.

⁴⁾ Nařízení vlády č. 262/1994 Sb., o odměnách členům zastupitelstev v obcích.

²⁸⁾ § 12 odst. 3 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti.

⁶⁾ § 33 zákona č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění zákona č. 226/1992 Sb.

§ 116 až 119 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění zákona č. 26/1993 Sb.

§ 119 až 123 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě.

splněny všechny podmínky stanovené pracovněprávními předpisy pro jeho vznik.

(3) Osobou uvedenou v odstavci 1 písm. r) se rozumí rodič dítěte, osoba, jíž bylo dítě svěřeno do péče rozhodnutím soudu nebo jíž bylo dítě svěřeno do péče rozhodnutím příslušného orgánu, a manžel (manželka) rodiče dítěte, bylo-li dítě svěřeno druhému manželu do výchovy rozhodnutím soudu nebo zemřel-li druhý rodič, anebo není-li znám; rodičem se zde rozumí též osvojitel dítěte. Muž se považuje za osobu uvedenou v odstavci 1 písm. r), jen pokud podal přihlášku k účasti na pojištění nejpozději do dvou let od skončení péče o dítě; nepodal-li v této lhůtě tuto přihlášku, nelze ho považovat za osobu uvedenou v odstavci 1 písm. r). Ustanovení věty druhé platí obdobně též pro osobu, která pečuje o dítě ve věku do 18 let, je-li dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči.

(4) Účast na pojištění osoby uvedené v odstavci 1 písm. s) vzniká, jen pokud podala přihlášku k účasti na pojištění nejpozději do dvou let od skončení péče o blízkou osobu; ustanovení odstavce 3 části věty druhé za středníkem platí zde přiměřeně.

§ 6

(1) Pojištění jsou účastny též osoby starší 18 let, jestliže podaly přihlášku k účasti na pojištění a účast na pojištění se týká doby jejich

- vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání, pokud jim po dobu této evidence nenáleží hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání,
- soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v České republice, s výjimkou doby prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let [§ 5 odst. 1 písm. m)],
- výdělečné činnosti v cizině po 31. prosinci 1995, jedná-li se o osoby uvedené v § 5 odst. 1 písm. a), c) a e); za dobu přede dnem podání přihlášky je účast na pojištění možná nejvýše v rozsahu dvou let bezprostředně před tímto dnem.

(2) Pojištění jsou účastny též osoby starší 18 let, jestliže podaly přihlášku k účasti na pojištění a doba pojištění těchto osob podle § 11 odst. 1 písm. a) a § 13

odst. 1 trvala aspoň jeden rok. Účast na pojištění osob uvedených ve větě první je však možná v rozsahu nejvýše deseti let; za dobu přede dnem podání přihlášky je přitom účast na pojištění možná nejvýše v rozsahu jednoho roku bezprostředně před tímto dnem.

§ 7

Podle tohoto zákona se přiznává plný invalidní důchod též osobám, které nebyly účastny pojištění, avšak splňují podmínky stanovené tímto zákonem (§ 42 odst. 1).

HLAVA DRUHÁ

PODMÍNKY ÚČASTI NA POJIŠTĚNÍ

Díl první

Podmínky účasti zaměstnanců a dalších skupin osob vykonávajících pracovní nebo obdobnou činnost

§ 8

Osoby uvedené v § 5 odst. 1 písm. a) až d) a f) až l) a odst. 2 jsou účastny pojištění podle tohoto zákona, pokud jsou účastny nemocenského pojištění (péče) podle zvláštních předpisů.⁷⁾

Díl druhý

Podmínky účasti osob samostatně výdělečně činných

§ 9

(1) Pojištění jsou účastny osoby samostatně výdělečně činné [§ 5 odst. 1 písm. e)], pokud vykonávají samostatnou výdělečnou činnost na území České republiky a splňují dále stanovené podmínky.

(2) Za osobu samostatně výdělečně činnou se pro účely pojištění považuje osoba, která

- vykonává samostatnou výdělečnou činnost, nebo
- spolupracuje při výkonu samostatné výdělečné činnosti, pokud podle zákona o daních z příjmů lze na ni rozdělovat příjmy dosažené výkonem této činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.⁸⁾

⁷⁾ Zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění zákona č. 16/1959 Sb., zákona č. 58/1964 Sb., zákoníku práce č. 65/1965 Sb., zákona č. 67/1965 Sb., zákona č. 87/1968 Sb., zákona č. 88/1968 Sb., zákonného opatření Předsednictva Federálního shromáždění č. 8/1982 Sb., zákona č. 73/1982 Sb., zákona č. 148/1983 Sb., zákona č. 109/1984 Sb., zákona č. 51/1987 Sb., zákona č. 110/1990 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 306/1991 Sb., zákona ČNR č. 550/1991 Sb., zákona ČNR č. 582/1991 Sb., zákona č. 235/1992 Sb., zákona ČNR č. 589/1992 Sb., zákona ČNR č. 37/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 308/1993 Sb., zákona č. 182/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb. a zákona č. 160/1995 Sb.

Zákon č. 32/1957 Sb., o nemocenské péči v ozbrojených silách, ve znění zákona č. 58/1964 Sb., zákona č. 87/1968 Sb., zákonného opatření Předsednictva Federálního shromáždění č. 8/1982 Sb., zákona č. 109/1984 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona ČNR č. 37/1993 Sb., zákona č. 308/1993 Sb., zákona č. 182/1994 Sb. a zákona č. 118/1995 Sb.

⁸⁾ § 13 zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 259/1994 Sb. a zákona č. 149/1995 Sb.

(3) Výkonem samostatné výdělečné činnosti podle odstavce 2 písm. a) se rozumí

- a) provozování zemědělské výroby, hospodaření v lesích a na vodních plochách, je-li osoba provozující tuto výrobu a hospodaření zapsána do evidence podle zvláštního zákona,⁹⁾
- b) provozování živnosti na základě oprávnění provozovat živnost podle zvláštního zákona,¹⁰⁾
- c) činnost společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti vykonávaná pro tuto společnost,¹¹⁾
- d) výkon umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti na základě autorskoprávních vztahů,¹²⁾ pokud se podle prohlášení osoby konající tuto činnost jedná o soustavný výkon,
- e) výkon jiné činnosti konané výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů,¹³⁾ která není uvedena v písmenech a) až d); podmínkou zde je, že tato činnost je konána mimo pracovníprávní nebo obdobný vztah,
- f) výkon činností neuvedených v písmenech a) až e) a vykonávaných vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení příjmu,¹⁴⁾ za výkon těchto činností se však nepovažuje pronájem nemovitostí (jejich částí) a movitých věcí.¹⁵⁾ Podmínkou zde je, že podle prohlášení osoby konající tyto činnosti se jedná o soustavný výkon.

(4) Osoba samostatně výdělečně činná je účastna pojištění jen jednou, i když vykonává několik činností uvedených v odstavci 3, popřípadě spolupracuje při výkonu několika těchto činností nebo současně koná činnosti podle odstavce 2 písm. a) a b).

(5) Kde se dále hovoří o samostatné výdělečné činnosti, rozumí se tím též spolupráce při výkonu této činnosti [odstavec 2 písm. b)].

§ 10

(1) Osoba samostatně výdělečně činná je v kalendářním roce účastna pojištění, pokud její příjem ze samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení dosáhl v kalendářním roce aspoň šestinásobku částky, do níž se započítává plně část osobního vyměřovacího základu (§ 15 věta první a § 107 odst. 2); přitom je rozhodná výše částky, do níž se započítává plně část osobního vyměřovacího základu, která platí k 1. lednu kalendářního roku, za který se posuzuje účast na pojištění. Příjmy ze samostatné výdělečné činnosti a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení se posuzují podle zvláštního zákona.¹⁶⁾

(2) Šestinásobek uvedený v odstavci 1 se sníží o polovinu částky, do níž se započítává plně část osobního vyměřovacího základu (odstavec 1 část věty první za středníkem), za každý kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc nebyla vykonávána samostatná výdělečná činnost, a za každý kalendářní měsíc, v němž po celý měsíc osoba samostatně výdělečně činná měla nárok na nemocenské z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných, popřípadě pobírala takové nemocenské, vykonávala službu v ozbrojených silách (civilní službu) nebo pobírala peněžitou pomoc v mateřství (peněžitou pomoc) z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných. Kalendářními měsíci, v nichž podle věty první po celý měsíc nebyla vykonávána samostatná výdělečná činnost, se rozumí kalendářní měsíce před měsícem, v němž byla zahájena samostatná výdělečná činnost, a kalendářní měsíce po měsíci, v němž byla ukončena samostatná výdělečná činnost.

(3) Osoba samostatně výdělečně činná, která nesplňuje podmínky účasti na pojištění podle odstavců 1 a 2, je v kalendářním roce účastna pojištění, jestliže se přihlásila k účasti na pojištění za tento rok; lhůty pro podání přihlášky k účasti na pojištění stanoví zvláštní

⁹⁾ § 12a a 12b zákona č. 105/1990 Sb., o soukromém podnikání občanů, ve znění zákona č. 219/1991 Sb.

¹⁰⁾ § 10 a 13 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

¹¹⁾ § 76 a násl. a § 93 a násl. obchodního zákoníku.

¹²⁾ Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), ve znění zákona č. 89/1990 Sb., zákona č. 468/1991 Sb. a zákona č. 318/1993 Sb.

¹³⁾ Např. zákon ČNR č. 128/1990 Sb., o advokacii, zákon ČNR č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), zákon ČNR č. 524/1992 Sb., o auditorech a Komoře auditorů České republiky, zákon ČNR č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a o Komoře daňových poradců České republiky, zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, zákon č. 237/1991 Sb., o patentových zástupcích, zákon ČNR č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění zákona č. 164/1993 Sb. a zákona č. 275/1994 Sb.

¹⁴⁾ § 7 odst. 2 písm. b) zákona ČNR č. 586/1992 Sb.

¹⁵⁾ § 9 odst. 1 písm. a) a b) zákona ČNR č. 586/1992 Sb., ve znění zákona č. 323/1993 Sb. a zákona č. 259/1994 Sb.

¹⁶⁾ Zákon ČNR č. 586/1992 Sb., ve znění zákona ČNR č. 35/1993 Sb., zákona č. 96/1993 Sb., zákona č. 157/1993 Sb., zákona č. 196/1993 Sb., zákona č. 323/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 85/1994 Sb., zákona č. 114/1994 Sb., zákona č. 259/1994 Sb., zákona č. 32/1995 Sb., zákona č. 87/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb. a zákona č. 149/1995 Sb.

zákony.¹⁾ Ustanovení předchozí věty platí obdobně i pro část kalendářního roku, v němž účast na pojištění vznikla nebo zanikla podle odstavce 4 nebo 5.

(4) Účast osoby samostatně výdělečně činné na pojištění vzniká dnem 1. ledna kalendářního roku, ve kterém byly splněny podmínky uvedené v odstavcích 1 a 2 nebo za který se přihlásila k účasti na pojištění podle odstavce 3, nejdříve však dnem, v němž začala vykonávat (znovu vykonávat) samostatnou výdělečnou činnost; účast na pojištění nemůže přitom vzniknout přede dnem, od kterého je oprávněna samostatnou výdělečnou činnost vykonávat.

(5) Účast na pojištění osoby samostatně výdělečně činné zaniká dnem 31. prosince kalendářního roku, ve kterém byly splněny podmínky uvedené v odstavcích 1 a 2 nebo za který se přihlásila k účasti na pojištění podle odstavce 3. Účast na pojištění osoby samostatně výdělečně činné však zaniká nejpozději dnem,

- a) kterým osoba samostatně výdělečně činná ukončila samostatnou výdělečnou činnost. Za ukončení samostatné výdělečné činnosti se považuje vždy přerušeni této činnosti, a to ode dne přerušeni této činnosti, pokud po měsíci, v němž došlo k tomuto přerušeni, trvalo toto přerušeni aspoň šest kalendářních měsíců po sobě jdoucích; to neplatí, byla-li samostatná výdělečná činnost přerušena z důvodů uvedených v odstavci 2 věty první,
- b) kterým zaniklo osobě samostatně výdělečně činné oprávnění vykonávat samostatnou výdělečnou činnost,
- c) od kterého osoba samostatně výdělečně činná podle svého prohlášení přestala vykonávat samostatnou výdělečnou činnost soustavně, pokud jde o osoby uvedené v § 9 odst. 3 písm. d) a f), nebo
- d) od kterého byl osobě samostatně výdělečně činné pozastaven výkon její činnosti,
- e) zrušeno.

ČÁST TŘETÍ ZÁKLADNÍ POJMY

HLAVA PRVNÍ DOBA POJIŠTĚNÍ A NÁHRADNÍ DOBA POJIŠTĚNÍ

§ 11

(1) Dobou pojištění je po 31. prosinci 1995 doba účasti na pojištění

- a) osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. a) až l)

a odst. 2, za kterou bylo v České republice zapláceno pojistné,

- b) osob uvedených v § 6, za kterou bylo v České republice zapláceno pojistné, a to nejdříve ode dne zapláceni pojistného.

(2) Za dobu pojištění uvedenou v odstavci 1 písm. a) se u osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. a) až d) a f) až l) a odst. 2 nepovažuje kalendářní měsíc, ve kterém nebyly dosaženy příjmy započitatelné do vyměřovacího základu pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona¹⁷⁾, proto, že tyto osoby nevykonávaly činnost zakládající účast na pojištění ani nepobíraly dávky nemocenského pojištění (péče) nahrazující ušlý příjem. Podmínka zapláceni pojistného uvedená v odstavci 1 písm. a) se považuje za splněnou, i když zaměstnavatel pojistné na pojištění neodvedl, ačkoliv byl povinen toto pojistné odvést; zaměstnavatelem se pro účely tohoto zákona rozumí právnická nebo fyzická osoba zaměstnávající pojištěnce v pracovním poměru a dalších pracovních vztazích, nebo k níž je pojištěnec v jiném právním vztahu zakládajícím účast na pojištění podle tohoto zákona.

(3) Dobou pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e) je též

- a) v kalendářním roce, do něhož spadá den, od něhož se přiznává důchod (dále jen „rok přiznání důchodu“), doba před tímto dnem, jestliže tyto osoby zaplatily do dne podání žádosti o přiznání důchodu zálohy na pojistné splatné do konce kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, v němž byla podána tato žádost,
- b) kalendářní rok, který bezprostředně předchází roku přiznání důchodu, pokud byly za tento kalendářní rok zapláceny zálohy na pojistné splatné za tento rok a doplatek na pojistném ještě nebyl splatný přede dnem podání žádosti o přiznání důchodu.

§ 12

(1) Náhradní dobou pojištění je po 31. prosinci 1995 doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. m) až u); podmínkou pro to, aby se tato doba účasti na pojištění hodnotila jako náhradní doba pojištění, je, že byla získána na území České republiky a že doba pojištění trvala aspoň jeden rok. U doby uvedené v § 5 odst. 1 písm. r) se nevyžaduje péče o dítě na území České republiky.

(2) Nestanoví-li se v tomto zákoně jinak, hodnotí se pro vznik nároku na důchod a vyšší procentní výměry důchodu náhradní doba pojištění stejně jako doba pojištění.

¹⁷⁾ Zákon ČNR č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

§ 13

(1) Za dobu pojištění se považují též doby zaměstnání získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem; jde-li však o dobu zaměstnání v cizině před 1. květnem 1990, hodnotí se tato doba, jen pokud bylo za ni zapláceno pojistné, a to nejdříve ode dne zaplacení pojistného.

(2) Za náhradní dobu pojištění se považují též náhradní doby získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem a doba pobírání důchodu za výsluhu let.

§ 14

(1) Kryjí-li se doby pojištění navzájem, započte se pro stanovení celkové doby pojištění pro vznik nároku na důchod a výši procentní výměry důchodu jen ta doba, jejíž zápočet je pro pojištěnce výhodnější; totéž platí, kryjí-li se navzájem náhradní doby pojištění nebo doba pojištění a náhradní doba pojištění.

(2) Totéž dobu péče o dítě podle § 5 odst. 1 písm. r) nelze započítat současně více osobám; pečovalo-li o dítě současně více osob, započte se tato péče jako náhradní doba pojištění té osobě, která pečovala v největším rozsahu. Ustanovení předchozí věty platí obdobně i při péči o blízkou osobu podle § 5 odst. 1 písm. s).

HLAVA DRUHÁ VÝPOČTOVÝ ZÁKLAD

§ 15

Výpočtovým základem je osobní vyměřovací základ (§ 16), pokud nepřevyšuje částku 5000 Kč. Převyšuje-li osobní vyměřovací základ částku 5000 Kč, stanoví se výpočtový základ tak, že částka 5000 Kč se počítá v plné výši, z částky osobního vyměřovacího základu nad 5000 Kč do 10 000 Kč se počítá 30 % a z částky osobního vyměřovacího základu nad 10 000 Kč se počítá 10 %.

§ 16

(1) Osobní vyměřovací základ je měsíční průměr úhrnu ročních vyměřovacích základů pojištěnce za rozhodné období (§ 18). Tento průměr se vypočte jako součin koeficientu 30,4167 a podílu úhrnu ročních vyměřovacích základů za rozhodné období a počtu kalendářních dnů připadajících na rozhodné období; jsou-li v rozhodném období vyloučené doby (odstav-

ce 4 až 6), snižuje se o ně počet kalendářních dnů připadajících na rozhodné období.

(2) Roční vyměřovací základ pojištěnce se stanoví jako součin úhrnu vyměřovacích základů pojištěnce za kalendářní rok a koeficientu nárůstu všeobecného vyměřovacího základu (§ 17 odst. 1).

(3) Vyměřovacím základem pojištěnce za dobu po 31. prosinci 1995 je vyměřovací základ pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona¹⁷⁾ a za dobu před 1. lednem 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení podle předpisů platných před 1. lednem 1996. Do vyměřovacího základu pojištěnce za dobu po 31. prosinci 1995 se pro účely stanovení ročního vyměřovacího základu zahrnuje též náhrada za ztrátu na výděleku po skončení pracovní neschopnosti náležející za pracovní úraz (nemoc z povolání¹⁸⁾) a náhrada za ztrátu na služebním příjmu (platu) po skončení neschopnosti k službě.¹⁹⁾ Jde-li o pojištěnce uvedeného v § 6, který platí pojistné za kalendářní rok předcházející o více než jeden rok kalendářnímu roku, ve kterém je pojistné placeno, upraví se vyměřovací základ, z něhož je toto pojistné placeno, tak, že se vynásobí koeficientem stanoveným jako podíl, v jehož čitateli je všeobecný vyměřovací základ (§ 17 odst. 2) za kalendářní rok, za který se pojistné platí, a ve jmenovateli je všeobecný vyměřovací základ za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, ve kterém bylo pojistné zapláceno, vynásobený přepočítacím koeficientem (§ 17 odst. 4) pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu.

(4) Vyloučenými dobami jsou před 1. lednem 1996 doby, které se podle předpisů platných před tímto dnem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku. Vyloučenými dobami jsou po 31. prosinci 1995, pokud se nekryjí s dobou účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e), dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu, dobou pojištění podle § 11 odst. 1 písm. b), nebo dobou, za kterou náležely náhrady uvedené v § 16 odst. 3 větě druhé, doby

- a) pobírání dávek nemocenského pojištění (péče) nahrazujících příjem z výdělečné činnosti,
- b) pobírání plného invalidního důchodu nebo starobního důchodu; přitom se za pobírání těchto důchodů považuje i vyplácení obdobných důchodů od zahraničního nositele pojištění,
- c) po které pojištěnec byl poplatníkem pojistného na pojištění, nelze-li zjistit výši jeho vyměřovacích základů,
- d) výkonu vojenské služby v Armádě České repu-

¹⁸⁾ § 195 a § 206 odst. 2 zákoníku práce.

¹⁹⁾ Např. § 92 odst. 2 zákona ČNR č. 186/1992 Sb., § 106 odst. 2 zákona č. 154/1994 Sb.

- bliky, pokud nejde o vojáky z povolání a vojáky v další službě,⁵⁾ a výkonu civilní služby,
- e) účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. r) a s),
- f) studia uvedené v § 5 odst. 1 písm. m),
- g) účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. n),
- h) přípravy pro pracovní uplatnění osob se změnou pracovní schopností,
- ch) ode dne přiznání důchodu do konce roku přiznání důchodu, jde-li o případy uvedené v § 18 odst. 2 a 3, a doby před dosažením 18 let věku, jde-li o případy uvedené v § 18 odst. 2.

(5) Činí-li součet vyloučených dob uvedených v odstavci 4 větě druhé písm. e), f) a h) více než 1825 kalendářních dnů, omezí se počet těchto vyloučených dob nad 1825 kalendářních dnů na jednu polovinu.

(6) Doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e) uvedená v § 11 odst. 3 písm. b) se považuje za vyloučenou dobu do zjištění výše pojistného podle skutečného příjmu ze samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení (§ 10 odst. 1).

(7) Osobní vyměřovací základ a roční vyměřovací základ pojištěnce se zaokrouhlují na celé koruny nahoru.

§ 17

(1) Koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu se stanoví jako podíl všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o dva roky předchází roku přiznání důchodu, vynásobeného přepočítacím koeficientem (odstavec 4), a všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, za který se vypočítává roční vyměřovací základ; tento koeficient se stanoví s přesností na čtyři platná desetinná místa. Koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu činí vždy nejméně hodnotu 1.

(2) Výši všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok stanoví vláda nařízením do 30. září následujícího kalendářního roku, a to ve výši průměrné měsíční mzdy zjištěné Českým statistickým úřadem za kalendářní rok; výše všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok nesmí být přitom nižší než výše všeobecného vyměřovacího základu za bezprostředně předcházející kalendářní rok.

(3) Pro stanovení ročního vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o jeden rok předchází roku přiznání důchodu, a za rok přiznání důchodu činí koeficient nárůstu všeobecného vyměřovacího základu vždy hodnotu 1.

(4) Přepočítací koeficient se stanoví jako podíl průměrné měsíční mzdy zjištěné Českým statistickým úřadem za první pololetí kalendářního roku, který o je-

den rok předchází roku přiznání důchodu, a průměrné měsíční mzdy zjištěné Českým statistickým úřadem za první pololetí kalendářního roku, který o dva roky předchází roku přiznání důchodu. Výši přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o dva roky předchází roku přiznání důchodu, stanoví vláda nařízením do 30. září kalendářního roku, ve kterém stanoví tento všeobecný vyměřovací základ. Přepočítací koeficient činí vždy nejméně hodnotu 1; tento koeficient se stanoví s přesností na čtyři platná desetinná místa.

§ 18

(1) Rozhodným obdobím pro stanovení osobního vyměřovacího základu je období 30 kalendářních roků bezprostředně před rokem přiznání důchodu, pokud se dále nestanoví jinak. Do rozhodného období se nezahrnují kalendářní rok, ve kterém pojištěnec dosáhl 18 let věku, a kalendářní roky předcházející.

(2) Pokud roku přiznání důchodu bezprostředně předchází kalendářní rok, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, jsou rozhodným obdobím tyto dva kalendářní roky. Přiznává-li se důchod ode dne, který spadá do kalendářního roku, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, je rozhodným obdobím tento kalendářní rok. Podle předchozích vět se postupuje, pokud doba mezi dosažením 18 let věku a dnem, od kterého se přiznává důchod, přesahuje 30 dnů, a není-li celá doba mezi 18. rokem věku a dnem, od kterého se přiznává důchod, vyloučenou dobou.

(3) Pokud doba mezi dosažením 18 let věku a dnem, od kterého se přiznává důchod, nepřesahuje 30 dnů, nebo je-li celá doba mezi 18. rokem věku a dnem, od kterého se přiznává důchod, vyloučenou dobou, anebo přiznává-li se důchod pojištěnci mladšímu 18 let, jsou rozhodným obdobím rok přiznání důchodu a předcházející kalendářní roky, v nichž měl pojištěnec vyměřovací základ.

(4) Do rozhodného období se nezahrnují kalendářní roky před rokem 1986. Není-li však v takovém rozhodném období aspoň pět kalendářních roků s vyměřovacím základem pojištěnce (§ 16 odst. 3), prodlužuje se rozhodné období před rok 1986 postupně tak, aby zahrnovalo ještě jeden takový rok, nejvýše však kalendářní rok bezprostředně následující po roce, v němž pojištěnec dosáhl věku 18 let.

(5) Pokud počet kalendářních roků zahrnutých do rozhodného období podle odstavců 1 a 4 je nižší, než se stanoví v odstavci 1 větě první, je rozhodným obdobím tento nižší počet kalendářních roků.

§ 19

(1) Starobní, plný invalidní a částečný invalidní důchod pojištěnce, který pobírá nebo pobíral některý

z těchto důchodů nebo důchod za výsluhu let, nesmí být vyměřen z nižšího výpočtového základu, než kolik činí výpočtový základ stanovený podle § 15 z osobního vyměřovacího základu, z něhož byl dřívější důchod vyměřen, vynásobeného koeficientem stanoveným jako podíl, v jehož čitateli je součin všeobecného vyměřovacího základu za kalendářní rok, který o dva roky předchází roku přiznání důchodu, a přepočítacího koeficientu (§ 17 odst. 4) pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu, a ve jmenovateli je všeobecný vyměřovací základ za poslední kalendářní rok rozhodného období, z něhož byl zjištěn osobní vyměřovací základ při přiznání dřívějšího důchodu. Pokud dřívější důchod nebyl vyměřen z vyměřovacích základů stanovených za rozhodné období (§ 18), postupuje se podle věty první s tím, že ve jmenovateli je všeobecný vyměřovací základ za kalendářní rok předcházející kalendářnímu roku přiznání dřívějšího důchodu; jestliže tento dřívější důchod nebyl vyměřen z výpočtového základu, považuje se za osobní vyměřovací základ všeobecný vyměřovací základ, z něhož byl tento důchod vyměřen, vynásobený přepočítacím koeficientem pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu. Pokud pojištěnec pobíral více důchodů, použije se nejvyšší výpočtový základ stanovený podle věty první a druhé.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně v případě, že dřívější důchod byl vyměřen z průměrného měsíčního výdělku podle předpisů platných před 1. lednem 1996, s tím, že průměrný měsíční výdělek se považuje za osobní vyměřovací základ; rozhodující je přitom průměrný měsíční výdělek neomezený podle těchto předpisů a rozhodné období podle těchto předpisů, z něhož byl tento průměrný měsíční výdělek zjištěn. Pokud dřívější důchod nebyl vyměřen z průměrného měsíčního výdělku stanoveného za rozhodné období, postupuje se podle odstavce 1 věty první s tím, že ve jmenovateli je všeobecný vyměřovací základ za kalendářní rok předcházející kalendářnímu roku přiznání dřívějšího důchodu.

HLAVA TŘETÍ

DALŠÍ POJMY

§ 20

Dítě

(1) Dítětem se pro účely tohoto zákona rozumí dítě vlastní nebo osvojené, a pokud se dále nestanoví

jinak, též dítě převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů.

(2) Za dítě převzaté do trvalé péče nahrazující péči rodičů se považuje dítě, jež bylo převzato do této péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu, dítě manžela, které mu bylo svěřeno do výchovy rozhodnutím soudu, a dítě manžela, zemřel-li druhý rodič dítěte nebo není-li znám.

(3) Za nezaopatřené dítě se pro účely tohoto zákona považuje dítě do skončení povinné školní docházky, a poté, nejdéle však do 26. roku věku, jestliže

- a) se soustavně připravuje na budoucí povolání (§ 21 až 23),
- b) se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo
- c) z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

(4) Po skončení povinné školní docházky se do 18. roku věku považuje za nezaopatřené dítě také dítě, které je vedeno v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání, s výjimkou případu, kdy mu hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání nenáleží z důvodů uvedených v § 14 odst. 1 písm. d) až f) zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění zákona č. 578/1991 Sb.

(5) Za povinnou školní docházku²⁰⁾ se pro účely tohoto zákona považuje též

- a) docházka do desátého ročníku speciální základní školy, zvláštní školy nebo pomocné školy, vzdělávání těžce zdravotně postiženého dítěte osvobozeného od povinné školní docházky²⁹⁾ a dále studium na gymnáziu nebo na taneční konzervatoři, jde-li o školní roky, jimiž dítě završuje počet let potřebných pro splnění povinné školní docházky,
- b) období školních prázdnin navazujících na ukončení období školního vyučování školního roku, v němž dítě dovrší poslední rok povinné školní docházky, pokud v této době nezačalo vykonávat výdělečnou činnost v rozsahu uvedeném v § 27 ani nezačalo pobírat hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání.

²⁰⁾ § 34 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění zákona č. 171/1990 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb.

²⁹⁾ § 37 odst. 2 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění zákona č. 171/1990 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb.

Soustavná příprava dítěte na budoucí povolání**§ 21**

(1) Za soustavnou přípravu dítěte na budoucí povolání se pro účely tohoto zákona považuje

- a) studium na středních a vysokých školách v České republice,²¹⁾ s výjimkou studia při zaměstnání a kombinovaného studia, je-li dítě v době takového studia výdělečně činn alespoň v rozsahu uvedeném v § 27 nebo pobírá-li hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání, a studia po dobu výkonu vojenské základní (náhradní) služby, civilní služby nebo za trvání služebního poměru příslušníků ozbrojených sil; za studium na středních a vysokých školách v České republice se považuje též studium na středních a vysokých školách v cizině, pokud podle rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je postaveno na roveň studia na středních a vysokých školách v České republice,
- b) příprava pro pracovní uplatnění ve výcvikových zařízeních pro občany se změněnou pracovní schopností.

(2) Podle odstavce 1 se středními školami rozumí takové školy, pokud jsou zařazeny do sítě škol,³⁰⁾ a dále školy ozbrojených sil a ozbrojených sborů a školy požární ochrany;³¹⁾ přípravou pro pracovní uplatnění ve výcvikových zařízeních pro občany se změněnou pracovní schopností se rozumí taková příprava prováděná podle předpisů o zaměstnanosti.³²⁾

(3) Za studium na vysokých školách podle odstavce 1 se považuje také obsahově ucelená část vysokoškolského studia a postgraduální studium absolventů vysokoškolského studia.³³⁾ Za studium na středních školách se pro účely tohoto zákona považuje také příprava na speciálních školách.

§ 22

(1) Soustavná příprava dítěte na budoucí povolání na střední škole podle § 21 písm. a) začíná nejdříve od počátku školního roku prvního ročníku školy. Jestliže žák začal plnit studijní povinnosti před tímto dnem,

začíná jeho soustavná příprava na budoucí povolání dnem, kdy začal tyto povinnosti plnit.

(2) Za soustavnou přípravu dítěte na budoucí povolání na střední škole se považuje také

- a) doba od skončení výuky v jednom školním roce do počátku následujícího školního roku, jestliže dítě pokračuje bez přerušení v dalším studiu,
- b) doba od úspěšného vykonání závěrečné nebo maturitní zkoušky, je-li tato zkouška konána v měsíci květnu nebo červnu, do konce období školního vyučování školního roku,³⁴⁾ v němž byla taková zkouška konána; to platí též, bylo-li v měsíci květnu nebo červnu konáno absolutorium,
- c) doba školních prázdnin bezprostředně navazujících na skončení studia nebo dobu uvedenou v písmenu b), pokud dítě po celý kalendářní měsíc nevykonává výdělečnou činnost v rozsahu uvedeném v § 27 ani nepobírá hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání, nestalo-li se studentem vysoké školy; to neplatí, pokud poslední ročník studia probíhal po dobu výkonu vojenské základní (náhradní) služby nebo za trvání služebního poměru osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. b).

§ 23

(1) Soustavná příprava dítěte na budoucí povolání na vysoké škole podle § 21 písm. a) začíná nejdříve dnem, kdy se dítě stává studentem vysoké školy, a končí dnem, kdy dítě ukončilo vysokoškolské studium.

(2) Za soustavnou přípravu dítěte na budoucí povolání se považuje také

- a) doba od skončení studia na střední škole do dne, kdy se dítě stalo studentem vysoké školy, jestliže dítě pokračuje bez přerušení v dalším studiu,
- b) kalendářní měsíc, v němž dítě ukončilo studium na vysoké škole, a dále kalendářní měsíc následující po kalendářním měsíci, v němž dítě ukončilo studium na vysoké škole, pokud dítě po celý tento měsíc nevykonává výdělečnou činnost v rozsahu

²¹⁾ Zákon č. 29/1984 Sb., ve znění zákona č. 188/1988 Sb., zákona č. 171/1990 Sb., zákona č. 522/1990 Sb., zákona č. 134/1993 Sb., zákona č. 190/1993 Sb., zákona č. 331/1993 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky č. 49/1994 Sb., zákona č. 256/1994 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb.

Zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách, ve znění zákona č. 216/1993 Sb., zákona č. 46/1994 Sb. a zákona č. 192/1994 Sb.

³⁰⁾ § 1 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění zákona č. 171/1990 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb.

³¹⁾ § 23 odst. 3 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství.

§ 53 a násl. zákona č. 29/1984 Sb., ve znění zákona č. 171/1990 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb.

³²⁾ § 13 zákona ČNR č. 9/1991 Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 272/1992 Sb.

³³⁾ § 21 a 22 zákona č. 172/1990 Sb.

³⁴⁾ § 25 a 38 zákona č. 29/1984 Sb., ve znění zákona č. 171/1990 Sb. a zákona č. 138/1995 Sb.

uvedeném v § 27 ani nepobírá hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání,

- c) doba od ukončení studia na vysoké škole do dne, kdy se dítě stalo studentem těžé nebo jiné vysoké školy, pokud studium na těžé nebo jiné vysoké škole bezprostředně navazuje na ukončení studia na vysoké škole, nejdéle však doba tří kalendářních měsíců následujících po kalendářním měsíci, v němž dítě ukončilo studium na vysoké škole; to platí obdobně, jde-li o studium uvedené v § 21 odst. 3.

§ 24

Osoby blízké

Za osoby blízké se pro účely tohoto zákona považují manželé, příbuzní v řadě přímé, děti uvedené v § 20 odst. 1, sourozenci, zeť a snacha, a to kteréhokoli z manželů.

§ 25

Pracovní úraz a nemoc z povolání

(1) Pracovním úrazem se pro účely tohoto zákona rozumí úraz, který utrpěl pojištěnec při činnosti zakládající účast na pojištění a který se za pracovní nebo služební považuje podle pracovněprávních předpisů nebo předpisů upravujících služební poměry platných v době vzniku plné nebo částečné invalidity následkem tohoto úrazu. Za pracovní úraz se považuje též úraz, který pojištěnec utrpěl při přípravě k obraně České republiky nebo pojištěnec, který není vojákem z povolání ani vojákem v další službě,⁵⁾ při výkonu služby v Armádě České republiky anebo pojištěnec při výkonu činnosti prováděné v rámci civilní služby podle pokynů osoby, u níž se koná civilní služba, nebo v přímé souvislosti s takovým výkonem; to platí obdobně pro onemocnění vzniklé při výkonu těchto služeb.

(2) Kde se v tomto zákoně dále hovoří o pracovním úrazu, rozumí se tím též nemoc z povolání. Prováděcí předpis stanoví, které nemoci se považují za nemoci z povolání.

§ 26

Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav

Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se pro účely tohoto zákona považuje nepříznivý zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy má trvat déle než jeden rok.

§ 27

Výdělečná činnost

Výdělečnou činností se rozumí činnost osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. a) až l) vykonávaná v rozsahu, který zakládá účast na pojištění.

ČÁST ČTVRTÁ

DŮCHODY

HLAVA PRVNÍ STAROBNÍ DŮCHOD

Díl první

Podmínky nároku na starobní důchod

§ 28

Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.

§ 29

Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně

- 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen „důchodový věk“), nebo
- 15 let a dosáhl aspoň 65 let věku, pokud nesplnil podmínky podle písmene a).

§ 30

(1) Pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže

- získal dobu pojištění nejméně 25 let,
- byl veden nepřetržitě po dobu nejméně 180 kalendářních dnů v evidenci uchazečů o zaměstnání u úřadu práce, a
- ke dni uplynutí doby podle písmene b) do dosažení důchodového věku mu chybí nejvýše dva roky.

(2) Pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku též, jestliže

- získal dobu pojištění nejméně 25 let,
- ke dni, od něhož má být starobní důchod přiznán, je poživitelem částečného invalidního důchodu nebo se mu částečný invalidní důchod nevyplácí z důvodů uvedených v § 46 odst. 1 písm. c) nebo § 46 odst. 2, a
- ke dni uvedenému v písmenu b) do dosažení důchodového věku mu chybí nejvýše dva roky.

(3) Pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku též, jestliže

- získal dobu pojištění nejméně 25 let,
- pobíral plný invalidní důchod nepřetržitě aspoň po dobu pěti let, a
- nárok na plný invalidní důchod pobíraný po dobu uvedenou v písmenu b) zanikl a ke dni odnětí

tohoto důchodu do dosažení důchodového věku mu chybí nejvýše pět let.

(4) Nárok na starobní důchod podle odstavců 2 a 3 vzniká, splní-li se podmínky uvedené v těchto odstavcích do 31. prosince 2006.

§ 31

(1) Pojištěnec má nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku též, jestliže

- a) získal dobu pojištění nejméně 25 let, a
- b) do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše tři roky.

(2) Starobní důchod podle odstavce 1 se přiznává nejdříve ode dne podání žádosti o přiznání tohoto důchodu.

(3) Přiznání starobního důchodu podle odstavců 1 a 2 vylučuje nárok na starobní důchod podle § 29 a 30.

§ 32

(1) Důchodový věk činí

- a) u mužů 60 let,
- b) u žen
 1. 53 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí,
 2. 54 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti,
 3. 55 let, pokud vychovaly dvě děti,
 4. 56 let, pokud vychovaly jedno dítě, nebo
 5. 57 let,

pokud pojištěnci dosáhli tohoto věku do 31. prosince 1995.

(2) U pojištěnců, kteří dosáhnou věkových hranic uvedených v odstavci 1 v období od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2006, se důchodový věk stanoví tak, že ke kalendářnímu měsíci, ve kterém pojištěnec dosáhl této hranice, se přičítají u mužů dva kalendářní měsíce a u žen čtyři kalendářní měsíce za každý i započatý kalendářní rok z doby po 31. prosinci 1995 do dne dosažení věkových hranic uvedených v odstavci 1, a za důchodový věk se považuje věk dosažený v takto určeném kalendářním měsíci v den, který se číslem shoduje se dnem narození pojištěnce; neobsahuje-li takto určený měsíc takový den, považuje se za důchodový věk ten věk, který je dosažen v posledním dni takto určeného kalendářního měsíce.

(3) Po 31. prosinci 2006 činí důchodový věk, pokud pojištěnci nedosáhli důchodového věku podle odstavce 1 nebo 2,

- a) u mužů 62 let,
- b) u žen
 1. 57 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí,

2. 58 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti,
3. 59 let, pokud vychovaly dvě děti,
4. 60 let, pokud vychovaly jedno dítě, nebo
5. 61 let.

(4) Podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat.

Díl druhý

Výše starobního důchodu

§ 33

(1) Výše základní výměry starobního důchodu činí 680 Kč měsíčně.

(2) Výše procentní výměry starobního důchodu se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu podle doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod a podle doby pojištění získané po vzniku nároku na tento důchod. Do doby pojištění získané do 18 let věku a po vzniku nároku na starobní důchod se nezahrnují náhradní doby pojištění. Výše procentní výměry starobního důchodu činí nejméně 770 Kč měsíčně.

§ 34

(1) Výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29, činí za každý celý rok doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod 1,5 % výpočtového základu měsíčně. Do doby pojištění se pro účely předchozí věty započítávají náhradní doby pojištění pouze v rozsahu 80 %, s výjimkou náhradních dob pojištění za dobu účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. p), r) a s) a obdobných dob podle předpisů platných před 1. lednem 1996; počet dnů náhradních dob pojištění stanovený podle části věty před středníkem se přitom zaokrouhluje na celé dny směrem nahoru.

(2) Výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle odstavce 1 se zvyšuje pojištěnci, který po vzniku nároku na tento důchod vykonával výdělečnou činnost a nepobíral přitom starobní ani plný invalidní důchod, za každých 90 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 1 % výpočtového základu. Doba kratší než 90 kalendářních dnů, která nebyla zhodnocena podle předchozí věty jako doba pojištění, se přičte k době pojištění získané do vzniku nároku na starobní důchod, pokud se tak získá celý rok doby pojištění, a to

v rozsahu potřebném pro toto přičtení; na žádost pojištěnce se doba uvedená ve větě první nezvyšuje podle věty první a přičte se k době pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod, a to v rozsahu uvedeném v žádosti pojištěnce. Za výkon výdělečné činnosti se pro účely zvýšení procentní výměry starobního důchodu nepovažují doby pracovního volna bez náhrady příjmu a neomluvené nepřítomnosti v práci a doby uvedené v § 16 odst. 4 věty druhé písm. a).

§ 35

(1) Výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 30, se stanoví podle § 34 odst. 1 s tím, že tato výše se snižuje o 1 % výpočtového základu za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku; výše procentní výměry po snížení však nesmí být nižší, než je částka uvedená v § 33 odst. 2 věty třetí.

(2) Výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle odstavce 1 se pojištěnci, který po vzniku nároku na tento důchod do dosažení důchodového věku vykonával výdělečnou činnost a nepobíral přitom starobní ani plný invalidní důchod, přepočte po skončení této výdělečné činnosti na žádost tak, že se doba této výdělečné činnosti po dni, od kterého byl přiznán starobní důchod, přičte k době pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod a současně se o tuto dobu zkrátí doba, za kterou se snižovala výše procentní výměry starobního důchodu podle odstavce 1. Ustanovení § 34 odst. 2 věty třetí platí zde obdobně.

(3) Výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle odstavců 1 a 2 se ode dne dosažení důchodového věku zvyšuje obdobně podle § 34 odst. 2.

§ 36

(1) Výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31 před 1. lednem 2007, se stanoví podle § 34 odst. 1 s tím, že tato výše se snižuje u pojištěnců, kteří ke dni, od něhož se starobní důchod přiznává,

- a) nedosáhli věkových hranic uvedených v § 32 odst. 1, popřípadě snížených věkových hranic uvedených v § 74, 76 a § 94 písm. a), o 0,6 % výpočtového základu za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku [§ 32 odst. 2 a 3, § 74, 76 a § 94 písm. a)],
- b) dosáhli věkových hranic uvedených v § 32 odst. 1, o 0,3 % výpočtového základu za každých i zapo-

čatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku (§ 32 odst. 2 a 3);

výše procentní výměry po snížení však nesmí být nižší, než je částka uvedená v § 33 odst. 2 věty třetí.

(2) Výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 31 po 31. prosinci 2006, se stanoví podle § 34 odst. 1 s tím, že tato výše se snižuje o 0,6 % výpočtového základu za každých i započatých 90 kalendářních dnů z doby ode dne, od kterého se přiznává starobní důchod, do dosažení důchodového věku; výše procentní výměry po snížení však nesmí být nižší, než je částka uvedená v § 33 odst. 2 věty třetí.

(3) Ustanovení § 34 odst. 2 a § 35 odst. 2 platí zde obdobně; výkonem výdělečné činnosti po vzniku nároku na starobní důchod podle § 34 odst. 2 se přitom rozumí výkon této činnosti ode dne dosažení důchodového věku.

Díl třetí

Souběh starobního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti

§ 37

(1) Výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29, nenáleží

- a) v období dvou let po vzniku nároku na tento důchod v těch kalendářních měsících, v nichž
 1. příjem z výdělečné činnosti, s výjimkou samostatné výdělečné činnosti, přesáhl dvojnásobek částky životního minima platné pro jednotlivce, který je poživitelem starobního důchodu,²²⁾ k prvnímu dni kalendářního měsíce výkonu této činnosti; příjem se zde rozumí též dávky nemocenského pojištění nahrazující ušlý příjem,
 2. poživitel starobního důchodu je výdělečně činný v cizině, a to i po část měsíce, nebo
- b) v období dvou let po vzniku nároku na tento důchod, pokud vykonává samostatnou výdělečnou činnost, a to v těch kalendářních měsících, ve kterých je povinen platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění z měsíčního vyměřovacího základu, který je vyšší než dvojnásobek částky životního minima platné pro jednotlivce, který je poživitelem starobního důchodu, ke dni 1. ledna příslušného kalendářního roku.

(2) Výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 30 nebo § 31, nenáleží do dosažení důchodového věku, pokud je vykonávána výdělečná činnost nebo je poskytováno hmotné zabezpečení ucha-

²²⁾ § 3 odst. 2 písm. e) a § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu.

zečů o zaměstnání; ode dne dosažení důchodového věku se posuzují podmínky pro výplatu starobního důchodu obdobně podle odstavce 1 písm. a) a b).

(3) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na pojištěnce, který dosáhl věku 65 let.

(4) Období dvou let po vzniku nároku na starobní důchod podle odstavce 1 se počítá od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém vznikl nárok na starobní důchod; tímto obdobím se přitom rozumí 24 kalendářních měsíců. K příjmu z výdělečné činnosti [odstavec 1 písm. a) bod 1] dosaženému v kalendářním měsíci, do něhož spadá den, od něhož se přiznává starobní důchod, se nepřihlíží, je-li tato činnost ukončena před tímto dnem.

(5) Výplata starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29, náleží osobám vykonávajícím výdělečnou činnost na základě pracovněprávního vztahu, jen pokud tento vztah byl sjednán na dobu určitou, lze-li jej podle zvláštních předpisů na tuto dobu sjednat; ustanovení odstavce 1 není přitom dotčeno.

HLAVA DRUHÁ

PLNÝ INVALIDNÍ DŮCHOD

Díl první

Podmínky nároku na plný invalidní důchod

§ 38

Pojištěnec má nárok na plný invalidní důchod, jestliže se stal

- a) plně invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku plné invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku, nebo
- b) plně invalidním následkem pracovního úrazu.

§ 39

(1) Pojištěnec je plně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepřítomného zdravotního stavu

- a) poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 66 %, nebo
- b) je schopen pro zdravotní postižení soustavné výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek.

(2) Při určování poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti pojištěnce se vychází z jeho zdravotního stavu doloženého výsledky funkčních vyšetření a z jeho schopnosti vykonávat práce odpovídající zachovaným tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k výdělečným činnostem, které vykonával předtím, než k takovému poklesu došlo,

a k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem; přitom se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující schopnost výdělečné činnosti pojištěnce, zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, a schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával.

(3) Způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a okruh zdravotních postižení umožňujících soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek stanoví prováděcí předpis.

§ 40

(1) Potřebná doba pojištění pro nárok na plný invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku

- a) do 20 let méně než jeden rok,
- b) od 20 let do 22 let jeden rok,
- c) od 22 let do 24 let dva roky,
- d) od 24 let do 26 let tři roky,
- e) od 26 let do 28 let čtyři roky a
- f) nad 28 let pět roků.

(2) Potřebná doba pojištění pro nárok na plný invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem plné invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem plné invalidity. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku plné invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.

(3) Pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod se za dobu pojištění považuje též doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. m) a n) a dále doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice před dosažením 18 let věku, nejdříve však po ukončení povinné školní docházky.

Díl druhý

Výše plného invalidního důchodu

§ 41

(1) Výše základní výměry plného invalidního důchodu činí 680 Kč měsíčně.

(2) Výše procentní výměry plného invalidního důchodu činí za každý celý rok doby pojištění 1,5 % výpočtového základu měsíčně. Ustanovení § 33 odst. 2 věty druhé a třetí a § 34 odst. 1 věty druhé platí zde obdobně. Pokud pojištěnci ke dni vzniku nároku na plný invalidní důchod trval nárok na částečný invalidní důchod, činí výše procentní výměry plného invalid-

ního důchodu nejméně částku, kterou činila procentní výměra dosavadního částečného invalidního důchodu.

(3) Pro vyšší procentní výměry plného invalidního důchodu podle odstavce 2 se jako doba pojištění uvedená v § 11 a v § 13 odst. 1 započítává i dopočtená doba, kterou je doba ode dne vzniku nároku na plný invalidní důchod do dosažení důchodového věku uvedeného v § 32; u žen se přitom bere v úvahu důchodový věk stanovený pro ženy, které nevychovaly žádné dítě. Dopočtená doba se však nezapočítává, jestliže plná invalidita vznikla následkem úmyslného poškození zdraví, které si pojištěnec způsobil nebo nechal způsobit, nebo poškození zdraví pojištěnce, které vzniklo jako následek jeho úmyslného trestného činu.

Díl třetí

Plný invalidní důchod a jeho výše v mimořádných případech

§ 42

(1) Na plný invalidní důchod má nárok též osoba, která dosáhla aspoň 18 let věku, má trvalý pobyt na území České republiky a je plně invalidní, jestliže plná invalidita vznikla před dosažením 18 let věku a tato osoba nebyla účastna pojištění po potřebnou dobu (§ 40).

(2) Výše procentní výměry plného invalidního důchodu osoby uvedené v odstavci 1 činí měsíčně 45 % výpočtového základu; pro účely stanovení výpočtového základu se za osobní vyměřovací základ považuje všeobecný vyměřovací základ, který o dva roky předchází roku přiznání plného invalidního důchodu, vynásobený přepočítacím koeficientem (§ 17 odst. 4) pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu. Pro vyšší základní výměry tohoto důchodu platí § 41 odst. 1 obdobně.

(3) Procentní výměra plného invalidního důchodu náleží pojištěnci mladšímu 28 let, který splnil podmínky nároku na plný invalidní důchod, nejméně ve výši stanovené podle odstavce 2, je-li tento důchod přiznáván před 18. rokem věku nebo je-li období od 18 let věku do vzniku nároku na plný invalidní důchod kryto dobou pojištění nebo doba, která není kryta dobou pojištění, je kratší jednoho roku; přitom se pro tyto účely za dobu pojištění považuje i celá doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice po ukončení povinné školní docházky, doba, po kterou byl pojištěnec veden v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání, a náhradní doba pojištění, i když doba pojištění netrvala ani jeden rok.

(4) Procentní výměra plného invalidního důchodu náleží nejméně ve výši stanovené podle odstavce 2 též pojištěnci, který ke dni vzniku nároku na tento důchod získal aspoň 15 roků doby pojištění uvedené v § 11 a § 13 odst. 1.

(5) Jestliže poživatel plného invalidního důchodu je výdělečně činný v cizině, plný invalidní důchod se po dobu této výdělečné činnosti nevyplácí.

HLAVA TŘETÍ

ČÁSTEČNÝ INVALIDNÍ DŮCHOD

Díl první

Podmínky nároku na částečný invalidní důchod

§ 43

Pojištěnec má nárok na částečný invalidní důchod, jestliže se stal částečně invalidním

- a) a získal potřebnou dobu pojištění, nebo
- b) následkem pracovního úrazu.

§ 44

(1) Pojištěnec je částečně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 %. Ustanovení § 39 odst. 2 platí zde obdobně. Způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanoví prováděcí předpis.

(2) Pojištěnec je částečně invalidní též tehdy, jestliže mu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžuje obecné životní podmínky. Okruh zdravotních postižení značně ztěžujících obecné životní podmínky stanoví prováděcí předpis.

(3) Potřebná doba pojištění pro nárok na částečný invalidní důchod se posuzuje podle § 40. Podmínka potřebné doby pojištění se považuje za splněnou, pokud bezprostředně před vznikem částečné invalidity byl pobírán plný invalidní důchod přiznaný podle § 42 odst. 1, popřípadě podle obdobných ustanovení předpisů platných před 1. lednem 1996.

Díl druhý

Výše částečného invalidního důchodu

§ 45

(1) Výše základní výměry částečného invalidního důchodu činí 680 Kč měsíčně.

(2) Výše procentní výměry částečného invalidního důchodu činí za každý celý rok doby pojištění 0,75 % výpočtového základu měsíčně. Výše procentní výměry částečného invalidního důchodu činí nejméně 385 Kč měsíčně. Ustanovení § 33 odst. 2 věty druhé, § 34 odst. 1 věty druhé a § 41 odst. 3 platí zde obdobně. Vznikl-li nárok na částečný invalidní důchod s přihlédnutím k § 44 odst. 3 větě druhé, činí výše procentní výměry částečného invalidního důchodu polo-

vinu procentní výměry uvedené v § 42 odst. 2 větě první.

(3) Ustanovení § 42 odst. 3 platí přiměřeně i pro výši částečného invalidního důchodu pojištěnce mladšího 28 let, který splnil podmínky nároku na částečný invalidní důchod, je-li tento důchod přiznáván před 18. rokem věku nebo je-li období od 18 let věku do vzniku nároku na částečný invalidní důchod kryto dobou pojištění nebo doba, která není kryta dobou pojištění, je kratší jednoho roku, s tím, že procentní výměra částečného invalidního důchodu činí polovinu procentní výměry uvedené v § 42 odst. 2 větě první.

(4) Ustanovení § 42 odst. 4 platí přiměřeně i pro výši částečného invalidního důchodu pojištěnce, který ke dni vzniku nároku na tento důchod získal aspoň 15 roků doby pojištění uvedené v § 11 a v § 13 odst. 1, s tím, že procentní výměra částečného invalidního důchodu činí polovinu procentní výměry uvedené v § 42 odst. 2 větě první.

Díl třetí

Souběh částečného invalidního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti

§ 46

(1) Jestliže průměrný měsíční příjem z výdělečné činnosti (§ 47) poživatele částečného invalidního důchodu

- nepřesahuje 66 % pojištěncova srovnatelného vyměřovacího základu (§ 48), částečný invalidní důchod se vyplácí v plné výši,
- je vyšší než 66 %, ale nepřesahuje 80 % pojištěncova srovnatelného vyměřovacího základu, částečný invalidní důchod se vyplácí ve výši poloviny základní výměry a poloviny procentní výměry,
- přesahuje 80 % pojištěncova srovnatelného vyměřovacího základu, částečný invalidní důchod se nevyplácí.

(2) Jestliže poživatel částečného invalidního důchodu je výdělečně činný v cizině, částečný invalidní důchod se po dobu této výdělečné činnosti nevyplácí.

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 se nevztahuje na částečné invalidní důchody přiznané podle § 44 odst. 2. Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na pojištěnce, který dosáhl věku 65 let.

(4) Částečný invalidní důchod se však vyplácí v plné výši, jestliže úhrnný příjem z výdělečné činnosti za kalendářní rok uvedený v § 47 odst. 2 nepřesahuje dvanáctinásobek částky životního minima platné pro jednotlivce, který je poživatelem starobního dů-

chodu,²²⁾ k 1. lednu kalendářního roku, za který se podle § 47 odst. 2 stanoví průměrný měsíční příjem z výdělečné činnosti. Předchází-li rok přiznání částečného invalidního důchodu kalendářnímu roku, v němž se podle § 47 provádí kontrola pojištěncova průměrného měsíčního příjmu z výdělečné činnosti, upraví se dvanáctinásobek částky uvedené ve větě první úměrně počtu kalendářních dnů pobírání tohoto důchodu v kalendářním roce. Ustanovení odstavce 2 není přítom dotčeno.

§ 47

(1) Průměrný měsíční příjem z výdělečné činnosti se stanoví z úhrnu příjmů z výdělečné činnosti za období stanovené v odstavci 2 větě první; přitom se za příjem z výdělečné činnosti považuje vyměřovací základ pro stanovení pojistného podle zvláštního zákona,¹⁷⁾ a vylučují doby,

- v nichž neměl pojištěnec příjem z výdělečné činnosti nebo pobíral dávky nemocenského pojištění (péče) nahrazující ušlý příjem, popřípadě trvaly důvody, které jsou podmínkou pro jejich poskytování,
- kdy pojištěnec byl výdělečně činný v cizině,
- před přiznáním částečného invalidního důchodu.

(2) Průměrný měsíční příjem z výdělečné činnosti se stanoví na základě přehledu o příjmech z výdělečné činnosti za předchozí kalendářní rok; pokud však byl částečný invalidní důchod přiznán ode dne spadajícího do období od 1. července do 31. prosince, berou se při prvním stanovení průměrného měsíčního příjmu z výdělečné činnosti po přiznání částečného invalidního důchodu v úvahu příjmy za kalendářní rok následující po kalendářním roce, v němž byl přiznán částečný invalidní důchod. Průměrný měsíční příjem z výdělečné činnosti se vypočte jako součin koeficientu 30,4167 a podílu úhrnu příjmů z výdělečné činnosti za období stanovené ve větě první a počtu kalendářních dnů připadajících na toto období; jsou-li v tomto období doby vyloučené podle odstavce 1 písm. a) až c), snižuje se o ně počet kalendářních dnů připadajících na toto období.

(3) Poživatel částečného invalidního důchodu je povinen do 10. dubna kalendářního roku předložit plátcí tohoto důchodu

- přehled o příjmech v období uvedeném v odstavci 2, měl-li v tomto období pouze příjmy, které se pro účely daně z příjmů považují za příjmy ze závislé činnosti,²³⁾
- oznámení o tom, že v období uvedeném v odstav-

²²⁾ § 6 zákona ČNR č. 586/1992 Sb., ve znění zákona ČNR č. 35/1993 Sb., zákona č. 157/1993 Sb., zákona č. 323/1993 Sb., zákona č. 259/1994 Sb. a zákona č. 149/1995 Sb.

ci 2 měl příjmy dosažené výkonem samostatné výdělečné činnosti (§ 9 odst. 3), nebo

- c) oznámení o tom, že v období uvedeném v odstavci 2 neměl žádné příjmy z výdělečné činnosti.

(4) Poživatel částečného invalidního důchodu, který je povinen předložit oznámení podle odstavce 3 písm. b), je povinen předložit do 10. července plátcí důchodu přehled o příjmech v období uvedeném v odstavci 2 s uvedením, které příjmy jsou příjmy podle odstavce 3 písm. a) a které podle odstavce 3 písm. b).

(5) V přehledu podle odstavce 3 písm. a) a podle odstavce 4 se uvádějí též doby uvedené v odstavci 1 písm. a) až c), a podává-li se přehled podle odstavce 4, též výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu ze samostatné výdělečné činnosti (§ 10 odst. 1 věta druhá).

(6) Výplata částečného invalidního důchodu se podle § 46 odst. 1 písm. c) zastaví nebo výše částečného invalidního důchodu se podle § 46 odst. 1 písm. b) upraví od splátky částečného invalidního důchodu splatné v druhém kalendářním měsíci po kalendářním měsíci, v němž byl poživatel tohoto důchodu povinen předložit přehled podle odstavce 3 nebo 4.

(7) Byla-li výše částečného invalidního důchodu upravena podle § 46 odst. 1 písm. b), upraví se výše částečného invalidního důchodu podle § 46 odst. 1 písm. a) od splátky tohoto důchodu splatné v druhém kalendářním měsíci po kalendářním měsíci, v němž byl poživatel tohoto důchodu povinen předložit přehled podle odstavce 3 nebo 4.

(8) Byla-li výplata částečného invalidního důchodu zastavena podle § 46 odst. 1 písm. c), obnoví se výplata tohoto důchodu ve výši podle § 46 odst. 1 písm. a) nebo b) na základě předložení přehledu podle odstavce 3 písm. a) nebo odstavce 4, a to od splátky důchodu uvedené v odstavci 7.

(9) Ustanovení odstavců 3 až 5 neplatí pro poživatele částečného invalidního důchodu přiznaného ode dne spadajícího do období od 1. července do 31. prosince předchozího kalendářního roku.

§ 48

(1) Srovnatelný vyměřovací základ pojištěnce je osobní vyměřovací základ, z něhož byl částečný invalidní důchod vyměřen, vynásobený koeficientem stanoveným jako podíl, v jehož čitateli je součin všeobecného vyměřovacího základu (§ 17 odst. 2) za kalendářní rok o tři roky předcházející roku, v němž se podle § 47 provádí kontrola pojištěncova průměrného měsíčního příjmu z výdělečné činnosti, a přepočítacího koeficientu (§ 17 odst. 4) pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu, a ve jmenovateli je všeobecný vyměřovací základ za předposlední rok rozhodného období (§ 18). Pokud rozhodné období nečiní aspoň dva kalendářní roky, postupuje se podle věty

první s tím, že ve jmenovateli je všeobecný vyměřovací základ za kalendářní rok o dva roky předcházející kalendářnímu roku, v němž byl přiznán částečný invalidní důchod. Pokud pojištěnec před přiznáním částečného invalidního důchodu měl nárok na plný invalidní nebo částečný invalidní důchod a při přiznání částečného invalidního důchodu se vycházelo z vyměřovacího základu, z něhož byl vyměřen dřívější plný invalidní nebo částečný invalidní důchod, vychází se pro účely věty první z rozhodného období stanoveného pro vyměření dřívějšího plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu; pokud však rozhodné období, z něhož byl vyměřen dřívější důchod, nečinilo aspoň dva kalendářní roky, postupuje se obdobně podle věty druhé s tím, že místo kalendářního roku, v němž byl přiznán částečný invalidní důchod, se bere v úvahu kalendářní rok, v němž byl přiznán tento dřívější důchod.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně v případech, že důchod byl vyměřen z průměrného měsíčního výdělku podle předpisů platných před 1. lednem 1996; rozhodující je přitom průměrný měsíční výdělek neomezený podle § 12 odst. 6 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, nebo podle obdobných ustanovení předchozích předpisů o sociálním zabezpečení, a rozhodné období podle těchto předpisů, z něhož byl tento průměrný měsíční výdělek zjištěn.

(3) Nebyl-li částečný invalidní důchod vyměřen z výpočtového základu ani z průměrného měsíčního výdělku podle předpisů platných před 1. lednem 1996, považuje se v těchto případech za osobní vyměřovací základ všeobecný vyměřovací základ za kalendářní rok o dva roky předcházející kalendářnímu roku, v němž byl přiznán částečný invalidní důchod; pokud měl pojištěnec před přiznáním částečného invalidního důchodu nárok na plný invalidní důchod, platí zde přiměřeně ustanovení odstavce 1 věty třetí.

HLAVA ČTVRTÁ

VDOVSKÝ A VDOVECKÝ DŮCHOD

Díl první

Podmínky nároku na vdovský a vdovecký důchod

§ 49

(1) Vdova má nárok na vdovský důchod po manželovi, který

- byl poživatelem starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu, nebo
- splnil ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřel následkem pracovního úrazu.

(2) Vdovec má nárok na vdovecký důchod po

manželce, která splňovala podmínky uvedené v odstavci 1.

§ 50

(1) Vdovský důchod náleží po dobu jednoho roku od smrti manžela.

(2) Po uplynutí doby uvedené v odstavci 1 má vdova nárok na vdovský důchod, jestliže

- a) pečuje o nezaopatřené dítě,
- b) pečuje o nezletilé dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě vyžadující mimořádnou péči nebo o zletilé dítě, které je převážně nebo úplně bezmocné,
- c) pečuje o převážně nebo úplně bezmocného svého rodiče nebo rodiče zemřelého manžela, který s ní žije v domácnosti, nebo o takového rodiče, který je částečně bezmocný a starší 80 let,
- d) je plně invalidní, nebo
- e) dosáhla věku 55 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk nižší.

(3) Dítětem podle odstavce 2 písm. a) a b) se rozumí dítě, které má po zemřelém nárok na sirotčí důchod, a dítě, které bylo v rodině zemřelého vychovááno, jde-li o vlastní (osvojené) dítě vdovy nebo bylo-li dítě aspoň jedním z nich převzato do dne smrti manžela do trvalé péče nahrazující péči rodičů.

(4) Nárok na vdovský důchod vznikne znovu, jestliže se splní některá z podmínek uvedených v odstavci 2 do pěti roků po zániku dřívějšího nároku na vdovský důchod.

(5) Nárok na vdovský důchod zaniká uzavřením nového manželství. Zanikne-li nárok na vdovský důchod podle předchozí věty, náleží vdově částka ve výši 12 měsíčních splátek vdovského důchodu, na který měla vdova nárok ke dni zániku nároku na vdovský důchod; tato částka se vyplácí nejpozději do tří měsíců ode dne zániku nároku na vdovský důchod.

(6) Nárok na vdovský důchod zaniká dnem právní moci rozhodnutí soudu o tom, že vdova úmyslně způsobila smrt manžela jako pachatelka, spolupachatelka nebo účastnice trestného činu.

(7) Ustanovení předchozích odstavců platí obdobně pro nárok vdovce na vdovecký důchod s tím, že věk podle odstavce 2 písm. e) činí 58 let nebo důchodový věk, je-li důchodový věk nižší.

Díl druhý

Výše vdovského a vdoveckého důchodu

§ 51

(1) Výše základní výměry vdovského a vdoveckého důchodu činí 680 Kč měsíčně.

(2) Výše procentní výměry vdovského a vdoveckého důchodu činí 50 % procentní výměry starobního

nebo plného invalidního důchodu, na který měl nebo by měl nárok manžel (manželka) v době smrti, nebo 50 % procentní výměry částečného invalidního důchodu po požiteli tohoto důchodu, který ke dni smrti nesplňoval podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod.

HLAVA PÁTÁ

SIROTČÍ DŮCHOD

Díl první

Podmínky nároku na sirotčí důchod

§ 52

(1) Na sirotčí důchod má nárok nezaopatřené dítě, zemřel-li

- a) rodič (osvojitel) dítěte, nebo
- b) osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů, a dítě na ni bylo v době její smrti převážně odkázáno výživou, kterou nemohli ze závažných důvodů zajistit jeho rodiče,

jestliže rodič (osvojitel) nebo osoba uvedená v písmenu b) byli požiteli starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu nebo ke dni smrti splnili podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřeli následkem pracovního úrazu.

(2) Osířelé nezaopatřené dítě má za splnění podmínek stanovených v odstavci 1 nárok na sirotčí důchod po každém z rodičů (osvojitelů) nebo osobě uvedené v odstavci 1 písm. b).

(3) Nárok na sirotčí důchod nevzniká po pěstování nebo jeho manželovi.

(4) Nárok na sirotčí důchod zaniká osvojením. Pokud oboustranně osířelé dítě osvojí jen jedna osoba, zaniká nárok na ten sirotčí důchod, který náležel po osobě, kterou osvojitel nahradil. Dojde-li ke zrušení osvojení, vznikne nárok na sirotčí důchod znovu, a to ve výši, v jaké by náležel, kdyby byl vyplácen ke dni zrušení osvojení.

(5) Pro nárok na sirotčí důchod platí § 50 odst. 6 přiměřeně.

Díl druhý

Výše sirotčího důchodu

§ 53

(1) Výše základní výměry sirotčího důchodu činí 680 Kč měsíčně.

(2) Výše procentní výměry sirotčího důchodu činí 40 % procentní výměry starobního nebo plného invalidního důchodu, na který měl nebo by měl nárok zemřelý v době smrti, nebo 40 % procentní výměry částečného invalidního důchodu po požívatelem tohoto důchodu, který ke dni smrti nesplňoval podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod.

HLAVA ŠESTÁ

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ O DŮCHODECH

Díl první

Nárok na důchod a jeho výplatu

§ 54

(1) Nárok na důchod vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem.

(2) Nárok na výplatu důchodu vzniká splněním podmínek stanovených tímto zákonem pro vznik nároku na důchod a na jeho výplatu a podáním žádosti o přiznání nebo vyplácení důchodu.

(3) Výše důchodu se zaokrouhluje na celé koruny nahoru; přitom se výše důchodu vypočtená ke dni vzniku nároku na důchod zaokrouhluje zvlášť.

§ 55

(1) Nárok na důchod nezaniká uplynutím času.

(2) Nárok na výplatu důchodu nebo jeho části zaniká, není-li dále uvedeno jinak, uplynutím tří let ode dne, za který důchod nebo jeho část náleží. Lhůta podle předchozí věty neplyne po dobu řízení o důchodu a po dobu, po kterou osobě, která musela mít opatrovníka, nebyl opatrovník ustanoven.

§ 56

(1) Zjistí-li se, že

- a) nárok na důchod nebo na jeho výplatu zanikl, důchod se odejme nebo jeho výplata se zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplacen,
- b) důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, nejvýše však tři roky nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení,
- c) důchod byl přiznán nebo je vyplácen ve vyšší částce, než v jaké náleží, nebo byl přiznán nebo se vyplácí neprávem, důchod se sníží nebo odejme nebo jeho výplata se zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplacen,

dujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplacen,

- d) se změnila skutečnost rozhodné pro výši důchodu nebo pro nárok na jeho výplatu, postupuje se obdobně podle ustanovení písmene b) nebo c).

(2) Byla-li výplata plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu zastavena pro nedostavení se pojištěnce ke kontrolní lékařské prohlídce nebo nepodrobení se vyšetření zdravotního stavu a zjistí-li se, že pojištěnec přestal být plně nebo částečně invalidním již před zastavením výplaty důchodu, tento důchod nenáleží ode dne zastavení jeho výplaty. Zjistí-li se, že pojištěnec přestal být plně nebo částečně invalidním až po zastavení výplaty důchodu, důchod nenáleží ode dne, kterým pojištěnec přestal být plně nebo částečně invalidním.

(3) Jestliže poživatel částečného invalidního důchodu nepředložil přehled podle § 47 odst. 3 nebo 4 nebo oznámení podle § 47 odst. 3 do konce kalendářního měsíce, v kterém měl tento doklad nejpozději předložit, výplata částečného invalidního důchodu se zastaví od splátky důchodu splatné v druhém kalendářním měsíci po kalendářním měsíci, v němž byl poživatel tohoto důchodu povinen předložit přehled podle § 47 odst. 3 nebo 4. Výplata částečného invalidního důchodu nenáleží od splátky důchodu uvedené v předchozí větě, jde-li o případ uvedený v § 46 odst. 1 písm. c), nebo se od této splátky upraví podle § 46 odst. 1 písm. b).

(4) Zanikl-li nárok na důchod nebo jeho výplatu, popřípadě část výplaty, pro přiznání jiného důchodu, zúčtují se částky jiného důchodu náležející ode dne jeho přiznání s částkami dosavadního důchodu vyplacenými za tutéž dobu.

(5) Po zjištění výše vyměřovacího základu pro pojistné u osob samostatně výdělečně činných podle skutečného příjmu ze samostatné výdělečné činnosti se výše důchodu přepočte se zřetelem k výši tohoto vyměřovacího základu, a to ode dne přiznání důchodu; byl-li důchod vyplácen ve vyšší nebo nižší výměře, než náleží po tomto přepočtu, vyplacené částky důchodu se zúčtují s částkami důchodu náležejícími v nové výši.

§ 57

Pro nárok na výplatu částky podle § 50 odst. 5 věty druhé platí obdobně ustanovení o nároku na důchod a jeho výplatu, s výjimkou ustanovení o podání žádosti.

Díl druhý

Souběh nároků na důchody a jejich výplatu

§ 58

Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů téhož druhu nebo na výplatu sta-

robního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu, vyplácí se jen jeden důchod, a to vyšší; to však neplatí, jde-li o nárok na sirotčí důchody podle § 52 odst. 2. Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu ve stejné výši, vyplácí se důchod, který si pojištěnec zvolil. Dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí.

§ 59

(1) Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu a na výplatu vdovského nebo vdoveckého důchodu nebo sirotčího důchodu, vyplácí se nejvyšší důchod v plné výši (§ 4 odst. 2 věta první) a z ostatních důchodů se vyplácí polovina procentní výměry, nestanoví-li se jinak v odstavci 2 nebo 3. Podle předchozí věty se postupuje obdobně, jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu vdovského nebo vdoveckého důchodu a sirotčího důchodu. Je-li výše několika důchodů stejná, krátí se podle věty první nejdříve sirotčí důchod a poté vdovský nebo vdovecký důchod. Má-li oboustranně osiřelé dítě nárok na dva sirotčí důchody, vyplácí se vyšší sirotčí důchod v plné výši (§ 4 odst. 2 věta první) a nižší sirotčí důchod se vyplácí ve vyšší procentní výměry; je-li výše obou sirotčích důchodů stejná, vyplácí se jeden sirotčí důchod v plné výši a druhý sirotčí důchod ve vyšší procentní výměry. Má-li oboustranně osiřelé dítě nárok na dva sirotčí důchody, považuje se pro účely vět první až třetí za sirotčí důchod úhrn sirotčích důchodů po úpravě podle věty čtvrté.

(2) Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního důchodu zvýšeného za dobu výdělečné činnosti vykonávané po vzniku nároku na tento důchod (§ 34 odst. 2, § 35 odst. 2 a § 36 odst. 2) a na výplatu vdovského nebo vdoveckého důchodu, odečte se pro účely posouzení výše důchodů z procentní výměry starobního důchodu zvýšení za dobu výdělečné činnosti vykonávané po vzniku nároku na tento důchod, a je-li zbylá část procentní výměry starobního důchodu nižší než procentní výměra vdovského nebo vdoveckého důchodu, vyplácí se vdovský nebo vdovecký důchod v plné výši (§ 4 odst. 2 věta první) a starobní důchod se vyplácí ve vyšší zvýšení tohoto důchodu za dobu výdělečné činnosti vykonávané po vzniku nároku na tento důchod a jedné poloviny zbylé části procentní výměry.

(3) Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu částečného invalidního důchodu v případě uvedeném v § 46 odst. 1 písm. b) a vdovského nebo vdoveckého důchodu nebo sirotčího důchodu, vyplácí se

a) částečný invalidní důchod ve vyšší jedné čtvrtiny procentní výměry a vdovský nebo vdovecký důchod nebo sirotčí důchod se vyplácí v plné výši

(§ 4 odst. 2 věta první), je-li částečný invalidní důchod bez úpravy podle § 46 odst. 1 písm. b) nižší než vdovský nebo vdovecký důchod nebo sirotčí důchod, nebo

b) částečný invalidní důchod ve vyšší poloviny procentní výměry a vdovský nebo vdovecký nebo sirotčí důchod se vyplácí ve vyšší poloviny procentní výměry a plně základní výměry, je-li částečný invalidní důchod bez úpravy podle § 46 odst. 1 písm. b) vyšší než vdovský nebo vdovecký důchod nebo sirotčí důchod;

jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu částečného invalidního důchodu v případě uvedeném v § 46 odst. 1 písm. b) a vdovského nebo vdoveckého důchodu a sirotčího důchodu, stanoví se výše vdovského nebo vdoveckého důchodu a sirotčího důchodu nejdříve podle odstavce 1 věty druhé.

§ 60

Při úpravě důchodů pro souběh podle § 59 se vychází z výše jednotlivých důchodů po zaokrouhlení podle § 54 odst. 3; výše důchodů po úpravě pro souběh se zaokrouhluje rovněž podle § 54 odst. 3.

§ 61

(1) Vyplácí-li se požitavatelí důchodu důchod vypočtený se zřetelem k mezinárodní smlouvě podle poměru dob získaných v České republice k celkové získané době (dále jen „dílní důchod“), stanoví se základní výměra a procentní výměry dílního důchodu v poměru těchto dob, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva.

(2) Při úpravě dílního důchodu pro souběh podle § 59 a 60 se vychází z výše základní výměry a procentní výměry dílního důchodu po úpravě podle odstavce 1.

(3) Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu více dílních důchodů, vyplácí se nejvyšší procentní výměra v plné výši a z nižších procentních výměr se vyplácí polovina; základní výměra se vyplácí jen u toho dílního důchodu, k němuž náleží vyšší základní výměra.

(4) Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu dílního důchodu a jiného důchodu z českého důchodového pojištění, vyplácí se u tohoto jiného důchodu základní výměra v plné výši a základní výměra dílního důchodu se nevyplácí; z procentních výměr těchto důchodů se vyplácí v plné výši vyšší procentní výměra a nižší procentní výměra se vyplácí ve vyšší poloviny.

Díl třetí

Přechod nároku na důchody

§ 62

(1) Nárok na důchod nelze postoupit ani dát do zástavy.

(2) Dohodu o srážkách z důchodu lze uzavřít jen pro pohledávky na výživném a na příspěvku na výživu a na úhradu přeplatku na důchodu, a to až do částky, kterou lze srazit výkonem rozhodnutí.

(3) Pro výkon rozhodnutí srážkami z důchodu platí ustanovení zvláštního zákona o výkonu soudních rozhodnutí srážkami ze mzdy.²⁴⁾

§ 63

(1) Zemřel-li oprávněný po uplatnění nároku na dávku důchodového pojištění, vstupují do dalšího řízení o dávce a nabývají nároku na částky splatné do dne smrti oprávněného postupně manželka (manžel), děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti. Podmínka žití v domácnosti nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod po zemřelém.

(2) Byla-li dávka přiznána před smrtí oprávněného, vyplátí se splatné částky, které nebyly vyplaceny do dne smrti oprávněného, členům jeho rodiny podle pořadí a za podmínek stanovených v odstavci 1.

(3) Nároky přecházející na osoby uvedené v odstavcích 1 a 2 nejsou předmětem dědictví; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto osob.

Díl čtvrtý

Vyplácení důchodů

§ 64

(1) Důchody se vyplácejí v hotovosti; na základě žádosti příjemce důchodu se důchod poukazuje na účet příjemce u banky v České republice.

(2) Příjemcem důchodu je oprávněný nebo jeho zákonný zástupce anebo zvláštní příjemce. Kdo je zvláštní příjemce, stanoví zvláštní zákon.²⁵⁾

§ 65

(1) Starobní, plný invalidní a částečný invalidní důchod se nevyplácí po dobu poskytování nemocenského přiznaného na podkladě nemocenského pojištění (péče) z doby před vznikem nároku na výplatu důchodu.

(2) Plný invalidní a částečný invalidní důchod přiznaný pro plnou invaliditu nebo částečnou invaliditu následkem úrazu (onemocnění) uvedeného v § 25 odst. 1 větě druhé se vyplácí nejdříve po skončení služby, za jejíhož výkonu došlo k tomuto úrazu (onemocnění).

§ 66

(1) Osobám, které nemají na území České republiky trvalý pobyt nebo které se na území České republiky obvykle nezdržují, se vyplácí důchod ve výši odpovídající době pojištění a náhradní době pojištění získaným na území České republiky.

(2) Za osoby, které se na území České republiky obvykle nezdržují, se považují osoby, které v cizině pobývají v kalendářním roce po dobu alespoň 270 dnů.

HLAVA SEDMÁ

ZVYŠOVÁNÍ DŮCHODŮ

§ 67

(1) Vyplácené důchody může vláda v době do 31. prosince 1998 zvýšit nařízením, jestliže úhrnný index spotřebitelských cen vzroste aspoň o 5 % od kalendářního měsíce, který bezprostředně předchází kalendářnímu měsíci, v němž došlo k poslednímu zvýšení těchto důchodů; vláda však zvýší nařízením vyplácené důchody vždy, jestliže úhrnný index spotřebitelských cen vzroste aspoň o 10 % od kalendářního měsíce uvedeného v části věty před středníkem. Vyplácené důchody vláda v době po 31. prosinci 1998 zvýší nařízením, jestliže úhrnný index spotřebitelských cen vzroste alespoň o 5 %. Podmínka růstu tohoto indexu se posuzuje od kalendářního měsíce, který bezprostředně předchází kalendářnímu měsíci, v němž došlo k poslednímu zvýšení těchto důchodů.

(2) Zvýšení se stanoví tak, aby u průměrného starobního důchodu odpovídalo nejméně 70 % nárůstu indexu uvedeného v odstavci 1. Jestliže v kalendářním roce byly vyplácené důchody zvýšeny pouze podle věty první nebo zvýšeny nebyly, zvýší se při prvním zvýšení následujícím po tomto roce vyplácené důchody kromě zvýšení podle věty první též s přihlédnutím k růstu reálné mzdy. Zvýšení podle věty druhé se stanoví tak, aby toto zvýšení u průměrného starobního důchodu odpovídalo nejméně jedné třetině růstu reálné mzdy za ty kalendářní roky předcházející kalendářnímu roku, v němž se vyplácené důchody takto zvyšují, ke kterým od posledního zvýšení stanoveného podle věty druhé nebylo přihlédnuto.

(3) Růstem reálné mzdy podle odstavce 2 věty druhé a třetí se rozumí podíl indexu růstu průměrné nominální mzdy a indexu růstu spotřebitelských cen, přičemž tyto indexy růstu se stanoví podle údajů za kalendářní rok předcházející kalendářnímu roku, v němž se vyplácené důchody zvyšují, a za kalendářní rok, k němuž bylo naposledy přihlédnuto při zvýšení podle odstavce 2 věty druhé a třetí. Úhrnný index spo-

²⁴⁾ § 276 a násl. občanského soudního řádu.

²⁵⁾ § 118 zákona ČNR č. 582/1991 Sb., ve znění zákona č. 160/1995 Sb.

třebitelských cen a průměrná nominální mzda za kalendářní rok se zjišťují podle údajů Českého statistického úřadu. Průměrný starobní důchod se zjišťuje podle údajů České správy sociálního zabezpečení jako průměr ze všech starobních důchodů, které nejsou vypláceny v souběhu s jiným důchodem (§ 59) a jejichž výplata byla prováděna v kalendářním měsíci, v němž byly naposledy zvýšeny vyplácené důchody.

ČÁST PÁTÁ PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

HLAVA PRVNÍ ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 68

O nárocích na důchody, které vznikly před 1. lednem 1996 a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, a o přiznání, odnětí nebo změně výše těchto důchodů za dobu před 1. lednem 1996, i když o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, se rozhodne s odchylkami dále uvedenými podle předpisů platných před 1. lednem 1996.

§ 69

(1) Podle tohoto zákona se od 1. ledna 1996 posuzují i nároky na důchody, jejichž podmínky stanovené tímto zákonem byly splněny před tímto dnem a nezakládaly nárok na důchody podle dříve platných předpisů, pokud není dále stanoveno jinak; za den vzniku nároku se v těchto případech považuje 1. leden 1996.

(2) Nárok na vdovský důchod podle odstavce 1 vznikne jen v případě, že manžel vdovy zemřel po 31. prosinci 1990.

(3) Nárok na vdovecký důchod podle odstavce 1 vznikne jen v případě, že manželka vdovce zemřela po 31. prosinci 1990; pro vznik nároku se nevyžaduje, aby manželka splnila ke dni smrti podmínku potřebné doby zaměstnání. Výše vdoveckého důchodu se stanoví podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995.

§ 70

Důchody starobní, invalidní, částečné invalidní, vdovské, vdovecké a sirotčí, přiznané před 1. lednem 1996, se považují za starobní, plně invalidní, částečné invalidní, vdovské, vdovecké a sirotčí důchody podle tohoto zákona, a to ve výši, v níž náležely ke dni 31. prosince 1995, včetně zvýšení důchodu o pevnou

částku podle zvláštních zákonů²⁶⁾ (dále jen „zvýšení o pevnou částku“), pokud se dále nestanoví jinak.

§ 71

(1) Výše starobního, plného invalidního a částečného invalidního důchodu, na který vznikne nárok v době od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2005, nesmí být nižší než výše důchodu, která by náležela, kdyby důchod byl přiznán podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995 v rozsahu uvedeném v odstavci 4, a to včetně zvýšení, která by náležela k tomuto důchodu pouze k tomuto dni. Pro účely porovnání výši starobních, plných invalidních a částečných invalidních důchodů podle věty první se výši těchto důchodů rozumí procentní výměry těchto důchodů. Výše základní výměry starobního, plného invalidního a částečného invalidního důchodu, pokud se jejich výše stanoví po 31. prosinci 1995 s použitím předpisů platných před 1. lednem 1996, se stanoví podle předpisů platných ke dni, od něhož se přiznává důchod; přitom v této výši základní výměry důchodu je zahrnuto zvýšení o pevnou částku.

(2) Získal-li pojištěnec alespoň jeden rok zaměstnání, které bylo podle předpisů platných před 1. červnem 1992 zařazeno do I. (II.) pracovní kategorie nebo do I. (II.) kategorie funkcí, postupuje se při stanovení výše starobního, plného invalidního a částečného invalidního důchodu podle odstavce 1, vznikne-li nárok na důchod v době od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2018.

(3) Odstavce 1 a 2 platí obdobně pro stanovení výše důchodu zjišťované pro vyměření vdovského, vdoveckého nebo sirotčího důchodu.

(4) Pro stanovení výše důchodů uvedených v odstavcích 1 a 2 podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995 se použije ustanovení těchto předpisů o průměrném měsíčním výdělku, včetně určení rozhodného období pro jeho výpočet, o výši důchodu a o nejvyšší a nejnižší výměře důchodu, s výjimkou ustanovení o úpravě důchodů, které jsou jediným zdrojem příjmu, a s výjimkou ustanovení umožňujícího na základě žádosti pojištěnce požádat po 31. prosinci 1990 o vyměření výše důchodu podle předpisů platných před 1. říjnem 1988; přitom při určení výdělků za dobu po 31. prosinci 1995 se postupuje podle § 16 odst. 3 a 4 a při určení dopočtené doby se postupuje podle § 41 odst. 3.

(5) Ke starobnímu, plnému invalidnímu a částečnému invalidnímu důchodu přiznanému po 31. prosinci 1995, na který vznikl nárok před 1. lednem 1996, náleží ode dne přiznání zvýšení podle § 2 zákona č. 76/1995 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a dů-

²⁶⁾ Zákon č. 183/1994 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a důchodů přiznávaných v roce 1994 a v roce 1995. Zákon č. 76/1995 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a důchodů přiznávaných v roce 1995.

chodů přiznávaných v roce 1995; to však neplatí, stanoví-li se výše starobního důchodu podle § 72 odst. 1.

HLAVA DRUHÁ JEDNOTLIVÉ DRUHY DÁVEK

Starobní důchod

§ 72

(1) Výše starobního důchodu pojištěnců, kteří splnili podmínky pro nárok na tento důchod před 1. lednem 1996, jsou po vzniku nároku na tento důchod nepřetržitě zaměstnání ke dni 31. prosince 1995 a nepobírali tento důchod ani jeho část, se stanoví podle předpisů platných po 31. prosinci 1995. Tato výše však nesmí být nižší než výše stanovená podle předpisů platných před 1. lednem 1996; ustanovení § 71 odst. 1, 2 a 4 platí zde obdobně.

(2) Nárok na starobní důchod podle tohoto zákona nevznikne, byl-li před 1. lednem 1996 přiznán starobní důchod, s výjimkou starobního důchodu přiznaného podle zákona č. 39/1994 Sb., o předčasném poskytování starobního důchodu a o změně zákonů na úseku zaměstnanosti.

§ 73

(1) Starobní důchody včetně důchodů přiznaných podle zákona č. 39/1994 Sb., o předčasném poskytování starobního důchodu a o změně zákonů na úseku zaměstnanosti, nebo podle předchozích obdobných předpisů (dále jen „předčasně poskytované starobní důchody“), přiznané před 1. lednem 1996, se po dobu další výdělečné činnosti konané po vzniku nároku na tento důchod vyplácejí po 31. prosinci 1995 za podmínek stanovených tímto zákonem.

(2) Jestliže poživatel starobního důchodu nesplňuje ke dni 1. ledna 1996 podmínky uvedené v § 37 a v době předcházející splátce důchodu splatné v březnu 1996 nedovrší věk, od něhož se mu podle § 37 vyplácí starobní důchod bez omezení, je poživatel tohoto důchodu povinen tuto skutečnost oznámit plátcí důchodu do osmi dnů ode dne účinnosti tohoto zákona. Ohlašovací povinnost podle předchozí věty nemá poživatel starobního důchodu, jestliže ukončí výdělečnou činnost (samostatnou výdělečnou činnost) v době předcházející splátce důchodu splatné v březnu 1996.

(3) Ohlašovací povinnost podle odstavce 2 má i zaměstnavatel poživatele důchodu uvedeného v odstavci 2.

(4) Výplata důchodu v případech uvedených v odstavci 2 nenáleží od splátky důchodu splatné v březnu 1996, je-li poživatel starobního důchodu výdělečně činný.

§ 74

Nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí zůstávají zachovány do 31. prosince 2018. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.

§ 75

Předčasně poskytovaný starobní důchod přiznaný před 1. lednem 1996 se považuje za starobní důchod uvedený v § 30 s tím, že nárok poživatele předčasně poskytovaného starobního důchodu přiznaného od 21. března 1994 do 31. prosince 1995 na přepočteného starobního důchodu do dosažení potřebného věku stanoveného pro vznik nároku na starobní důchod zůstává zachován; tento věk se posuzuje podle tohoto zákona. Výše tohoto důchodu při tomto přepočtu se stanoví podle tohoto zákona s tím, že ustanovení § 71 odst. 1 a 4 platí zde obdobně; zvýšení starobního důchodu za dobu pojištění po vzniku nároku na tento důchod po 31. prosinci 1995 se však stanoví podle tohoto zákona.

§ 76

(1) Nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům, zůstávají zachovány do 31. prosince 2000. Ustanovení § 74 věty druhé platí zde obdobně. Výše starobního důchodu podle věty první se stanoví podle tohoto zákona s tím, že pro výši a výplatu tohoto důchodu platí § 37 a § 71 odst. 1 a 4 obdobně. Výše procentní výměry starobního důchodu podle věty první se zvyšuje podle § 34 odst. 2 po dosažení 55 let věku. Nárok na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisu uvedeného ve větě první vzniká též pojištěncům, kteří dosáhli 50 let do 31. prosince 2005, pokud splňují ostatní podmínky stanovené v tomto předpisu.

(2) Poživatel starobního důchodu přiznaného podle odstavce 1 nemá nárok na starobní důchod podle tohoto zákona.

§ 77

Při zvýšení starobního důchodu přiznaného před 1. lednem 1996 za dobu pojištění po vzniku nároku na tento důchod po 31. prosinci 1995 se za výpočtový základ považuje průměrný měsíční výdělek, z něhož byl tento důchod vyměřen.

Plný invalidní a částečný invalidní důchod

§ 78

Poživateli plného invalidního důchodu přiznaného před 1. lednem 1996, který ke dni 31. prosince

1995 dosáhl aspoň věku o deset let nižšího, než je jeho důchodový věk stanovený podle tohoto zákona [§ 32, 74, 76 a § 94 písm. a)], lze odejmout tento důchod nejdříve od splátky důchodu splatné v lednu 1997, a to jen za podmínek stanovených předpisy platnými před 1. lednem 1996, jestliže byl tento plný invalidní důchod přiznán pro invaliditu způsobenou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, pro který jeho poživatel mohl vykonávat soustavné zaměstnání, avšak jen zcela nepřiměřeně jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání.

§ 79

Jestliže poživatel plného invalidního důchodu přiznaného před 1. lednem 1996 vykonává po 31. prosinci 1995 výdělečnou činnost v cizině nebo samostatnou výdělečnou činnost, s výjimkou samostatné výdělečné činnosti vykonávané za zcela mimořádných podmínek [§ 39 odst. 1 písm. b)], je povinen tuto skutečnost oznámit plátcí důchodu do osmi dnů ode dne účinnosti tohoto zákona. Ustanovení § 73 odst. 2 věta druhá, odst. 3 a 4 platí zde přiměřeně.

§ 80

U částečného invalidního důchodu přiznaného před 1. červencem 1995 se posuzuje v roce 1996 výplata tohoto důchodu podle § 46 na základě průměrného měsíčního příjmu z výdělečné činnosti zakládající účast na pojištění poživatele tohoto důchodu, kterého dosáhl v roce 1995; přitom se nepřihlíží k příjmům před přiznáním částečného invalidního důchodu. Do doby uvedené v § 47 odst. 6 a 7 se považuje podmínka výplaty částečného invalidního důchodu ve výši podle § 46 odst. 1 písm. a) za splněnou.

§ 80a

Pro účely srovnatelného vyměřovacího základu pojištěnce podle § 48 se v případě, že částečný invalidní důchod byl vyměřen z průměrného měsíčního výdělku (§ 48 odst. 2) stanoveného za rozhodné období, jehož předposledním rokem byl rok spadající do období před rokem 1994, upraví průměrný měsíční výdělek neomezený podle § 12 odst. 6 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, z něhož byl vyměřen tento důchod, tak, že se vynásobí koeficientem

- a) 1,15, byl-li předposledním rokem rozhodného období rok předcházející roku 1991,
- b) 1,20, byl-li předposledním rokem rozhodného období rok 1991,
- c) 1,25, byl-li předposledním rokem rozhodného období rok 1992, a

- d) 1,35, byl-li předposledním rokem rozhodného období rok 1993.

§ 80b

Na žádost poživatele částečného invalidního důchodu se při stanovení srovnatelného vyměřovacího základu podle § 48 odst. 2 místo z průměrného měsíčního výdělku, z něhož byl částečný invalidní důchod vyměřen, vychází ze srovnatelného výdělku určeného podle předpisů platných ke dni 1. října 1988,³⁵⁾ který byl použit při nejbližší kontrole podstatného poklesu výdělku po 30. září 1988; při stanovení koeficientu podle § 48 odst. 1 věty první se místo všeobecného vyměřovacího základu za předposlední rok rozhodného období použije všeobecný vyměřovací základ za kalendářní rok předcházející roku, v němž proběhla nejbližší kontrola podstatného poklesu výdělku po 30. září 1988. Ustanovení věty první platí, jen je-li takto stanovený srovnatelný vyměřovací základ vyšší; přitom se nepostupuje podle § 80a.

§ 81

Je-li poživatel částečného invalidního důchodu, s výjimkou částečného invalidního důchodu uvedené v § 44 odst. 2 přiznaného před 1. lednem 1996, výdělečně činný po 31. prosinci 1995 v cizině, je povinen tuto skutečnost oznámit plátcí důchodu do osmi dnů ode dne účinnosti tohoto zákona. Ustanovení § 73 odst. 2 věta druhá, odst. 3 a 4 platí zde přiměřeně.

Důchod vdovský a vdovecký

§ 82

(1) Byl-li vdovský důchod přiznán před 1. lednem 1996 a ke dni 1. ledna 1996 vdova nesplňuje žádnou z podmínek stanovenou tímto zákonem, zůstává nárok na vdovský důchod zachován, pokud jsou splněny podmínky nároku na vdovský důchod stanovené předpisy platnými ke dni 31. prosince 1995.

(2) Došlo-li k zániku nároku na vdovský důchod před 1. lednem 1996, vznikne nárok na vdovský důchod znovu, splní-li se po 31. prosinci 1995 podmínky nároku na vdovský důchod stanovené předpisy platnými ke dni 31. prosince 1995, a to ve lhůtě a ve výši stanovené těmito předpisy.

(3) Vdovský důchod podle odstavců 1 a 2 se považuje za vdovský důchod podle tohoto zákona s tím, že nárok na vdovský důchod zanikne, nebude-li vdova splňovat podmínky nároku na tento důchod stanovené tímto zákonem ani předpisy platnými ke dni 31. prosince 1995.

³⁵⁾ § 177 odst. 1 vyhlášky Federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení.

§ 83

Vdově, která po 31. prosinci 1995 splňuje podmínky nároku na vdovský důchod a již není vdovský důchod vyplácen ke dni 31. prosince 1995 pro souběh s příjmem nebo je jí z tohoto důvodu vyplácen vdovský důchod v nižší částce, se na žádost začne vyplácet vdovský důchod nejdříve od splátky důchodu splatné v lednu 1996, a to ve výši odpovídající měsíční částce, která by náležela ke dni 31. prosince 1995, po přičtení všech zvýšení, na která vznikl nárok do tohoto dne, včetně zvýšení o pevnou částku, pokud by toto zvýšení náleželo k vdovskému důchodu ke dni 31. prosince 1995.

§ 84

(1) Vdovský důchod vdovy, jejíž manžel zemřel po 31. prosinci 1990 a které byl podle předpisů platných před 1. lednem 1996 přiznán tento důchod ve výši výživného proto, že nežila s manželem delší dobu před jeho smrtí ve společné domácnosti a jejíž manželství přestalo plnit svou společenskou funkci, se na žádost nejdříve od splátky důchodu splatné v lednu 1996 stanoví ve výši, v jaké by náležel bez takového omezení ke dni 31. prosince 1995 podle předpisů platných před 1. lednem 1996. Nárok na úpravu výše vdovského důchodu vzniká i v případě, že vdovský důchod nebyl vyplácen pro souběh s příjmem.

(2) Vdovský důchod rozvedené ženy náležející ke dni 31. prosince 1995 se po tomto datu považuje za vdovský důchod podle tohoto zákona; ustanovení § 82 platí obdobně.

§ 85

Došlo-li k zániku nároku na vdovský nebo vdovecký důchod před 1. lednem 1996 nebo došlo-li k zániku nároku na takové důchody po 31. prosinci 1995, ale jde o důchody, které byly přiznány podle předpisů platných před 1. lednem 1996, a osoba splnila některou z podmínek nároku na vdovský nebo vdovecký důchod stanovenou tímto zákonem do pěti let od zániku nároku na takový důchod, vznikne nárok na vdovský nebo vdovecký důchod za podmínek podle tohoto zákona, pokud již nevznikl nárok na vdovský důchod podle § 82 odst. 2; přitom výše vdovského důchodu se stanoví podle tohoto zákona a výše vdoveckého důchodu se stanoví podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995.

Sirotčí důchod

§ 86

Došlo-li k zániku nároku na sirotčí důchod před 1. lednem 1996 nebo došlo-li k zániku nároku na sirotčí důchod po 31. prosinci 1995, ale sirotčí důchod byl přiznán podle předpisů platných před 1. lednem 1996, a po 31. prosinci 1995 se splní některá z podmí-

nek stanovených v § 52, vznikne nárok na sirotčí důchod za podmínek a ve výši podle tohoto zákona.

§ 87

Dojde-li po 31. prosinci 1995 k osvojení dítěte, které pobírá sirotčí důchod oboustranně osiřelého dítěte přiznaný podle předpisů platných před 1. lednem 1996, považuje se za procentní výměru sirotčího důchodu po jednom z rodičů polovina procentní výměry sirotčího důchodu oboustranně osiřelého dítěte.

§ 88

Sirotčí důchod vyplácený podle předpisů platných před 1. lednem 1996 do vlastních rukou pojištěnci, který ke dni 1. ledna 1996 nenabyl zletilosti, se vyplácí do jeho rukou i nadále; po dobu výplaty tohoto důchodu má tento pojištěnec způsobilost uvedenou v § 3 odst. 2.

§ 89

Důchod za výsluhu let

(1) Důchod za výsluhu let přiznaný podle předpisů platných před účinností tohoto zákona se ve výši, v jaké náležel ke dni 31. prosince 1995, považuje od 1. ledna 1996 za částečný invalidní důchod, a jestliže jeho poživatel dosáhl ke dni 31. prosince 1995 důchodového věku uvedeného v § 32 odst. 1, za starobní důchod.

(2) U důchodů uvedených v odstavci 1 se za základní výměru důchodu považuje částka 680 Kč měsíčně a za procentní výměru důchodu se považuje zbylá část důchodu za výsluhu let. Částečný invalidní důchod uvedený v odstavci 1 se v roce 1996 podle § 46 odst. 1 písm. b) a c) neupravuje.

(3) Částečný invalidní důchod podle odstavce 1 nelze odejmout; ustanovení o souběhu částečného invalidního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti (§ 46 až 48) a ustanovení o souběhu nároků na důchody a jejich výplatu (§ 58 až 61) nejsou přítom dotčena.

§ 90

Důchod manželky

(1) Důchod manželky přiznaný podle předpisů platných před účinností tohoto zákona se považuje od 1. ledna 1996 za

- a) starobní důchod, jestliže jeho poživatelka dosáhla ke dni 31. prosince 1995 věku aspoň 65 let, nebo
- b) plný invalidní důchod, jestliže jeho poživatelka nedosáhla tohoto věku.

(2) U důchodů uvedených v odstavci 1 písm. a) a b) se za základní výměru důchodu považuje zvýšení důchodu manželky o pevnou částku a za procentní výměru důchodu se považuje výše důchodu manželky bez zvýšení o pevnou částku.

(3) Dnem účinnosti tohoto zákona nárok na důchod manželky zaniká.

(4) Důchody uvedené v odstavci 1 písm. a) nebo b) vyplácí orgán, který vyplácel důchod manželky.

§ 91

Sociální důchod

(1) Sociální důchod přiznaný podle předpisů platných před účinností tohoto zákona se ve výši, v jaké náležel ke dni 31. prosince 1995, považuje od 1. ledna 1996 za

- a) starobní důchod, jestliže jeho poživatel dosáhl ke dni 31. prosince 1995 věku aspoň 65 let, nebo
- b) plný invalidní důchod, jestliže jeho poživatel nedosáhl tohoto věku.

(2) U důchodů uvedených v odstavci 1 písm. a) a b) se za základní výměru důchodu považuje částka 680 Kč měsíčně a za procentní výměru důchodu se považuje zbylá část sociálního důchodu.

(3) Vyplácí-li se sociální důchod ke dni 31. prosince 1995 spolu s jiným důchodem, slučuje se od 1. ledna 1996 tento jiný důchod bez zvýšení o pevnou částku s procentní výměrou (odstavec 2) důchodu uvedeného v odstavci 1 písm. a) nebo b) a nárok na tento jiný důchod sloučením zaniká.

(4) Byl-li ke dni 31. prosince 1995 na sociální důchod vyšší než 1359 Kč měsíčně odkázán též rodinný příslušník poživatele sociálního důchodu, postupuje se přiměřeně podle § 92 odst. 2 a 3.

(5) Dnem účinnosti tohoto zákona nárok na sociální důchod zaniká.

§ 92

Úprava důchodů, které jsou jediným zdrojem příjmu

(1) Byl-li starobní, plný invalidní, vdovský, vdovecký nebo sirotčí důchod oboustranně osiřelého dítěte upraven ke dni 31. prosince 1995 proto, že byl jediným zdrojem příjmu důchodce podle předpisů platných před 1. lednem 1996, slučuje se částka zvýšení odpovídající této úpravě důchodu dnem 1. ledna 1996 s tímto důchodem. Je-li důchodci vypláceno současně více důchodů, slučuje se částka zvýšení odpovídající uvedenému úpravě s důchodem starobním, plným invalidním nebo částečným invalidním, a jde-li o poživatele vdovského nebo vdoveckého důchodu, který nemá nárok na žádný z uvedených důchodů a náleží mu současně sirotčí důchod, slučuje se s důchodem vdovským nebo vdoveckým.

(2) Byl-li starobní nebo invalidní důchod upraven ke dni 31. prosince 1995 proto, že byl jediným zdrojem příjmu důchodce a jeho rodinného příslušníka, který je poživatelem důchodu, slučuje se s důchodem podle od-

stavce 1 polovina částky odpovídající tomuto zvýšení, pokud rodinným příslušníkem důchodce není nezaopatřené dítě, a druhá polovina částky zvýšení se dnem 1. ledna 1996 slučuje s důchodem tohoto rodinného příslušníka. Jestliže rodinným příslušníkem důchodce je nezaopatřené dítě, slučuje se s důchodem poživatele takto upraveného důchodu celá částka zvýšení z důvodu jediného zdroje příjmu, a to způsobem uvedeným v odstavci 1.

(3) Byl-li starobní nebo invalidní důchod upraven ke dni 31. prosince 1995 proto, že byl jediným zdrojem příjmu důchodce a jeho rodinného příslušníka, který není poživatelem důchodu, a částka zvýšení podle odstavce 1 činí aspoň 680 Kč měsíčně, vzniká tomuto rodinnému příslušníku, pokud není nezaopatřeným dítětem, nárok na starobní nebo plný invalidní důchod podle podmínek stanovených v § 91 odst. 1; částka zvýšení ve výši 680 Kč měsíčně se přitom stává základní výměrou důchodu rodinného příslušníka a částka zvýšení přesahující 680 Kč měsíčně se ve výši jedné poloviny stává procentní výměrou důchodu rodinného příslušníka a ve výši druhé poloviny se přičítá k procentní výměře důchodu poživatele důchodu, je-li muž byl důchod upraven podle odstavce 1. Důchod, na který vznikl rodinnému příslušníku nárok podle věty první, vyplácí orgán, který dosud vyplácel důchod upravený proto, že byl jediným zdrojem příjmu důchodce. Pokud částka zvýšení podle odstavce 1 nedosahuje 680 Kč měsíčně nebo rodinným příslušníkem důchodce je nezaopatřené dítě, slučuje se s důchodem poživatele důchodu upraveného podle odstavce 1 celá částka zvýšení z důvodu jediného zdroje příjmu, a to způsobem uvedeným v odstavci 1.

(4) Dnem účinnosti tohoto zákona nárok na zvýšení důchodu z důvodu jediného zdroje příjmu zaniká.

§ 93

Souběh nároků na důchody

(1) Došlo-li při souběhu nároků na výplatu důchodů podle předpisů platných před 1. lednem 1996 k omezení úhrnu vyplácených důchodů nejvyššími výměrami stanovenými pevnými částkami a po 31. prosinci 1995 zanikne nárok na některý z důchodů, a tím odpadne důvod pro takový souběh důchodů, začne se důchod, byla-li jeho výše takto omezena nebo nebyl-li vyplácen pro souběh s jiným důchodem vůbec, vyplácet ve výši, která by náležela, kdyby takový důchod byl podle předpisů platných před 1. lednem 1996 vyplácen samostatně, a to včetně všech zvýšení, která by k němu od jeho přiznání náležela, jestliže to tyto předpisy umožňovaly.

(2) Souběh nároků na výplatu důchodů, k němuž došlo před 1. lednem 1996 nebo k němuž nedošlo proto, že se důchod nevyplácel, avšak nárok na důchod trval, se posuzuje po 31. prosinci 1995 podle předpisů platných před 1. lednem 1996, a to i když po 31. pro-

sinci 1995 dojde k zániku nároku na výplatu na některý z těchto důchodů, pokud nárok na tento důchod trval. Zvýšení starobního důchodu za dobu pojištění po vzniku nároku na tento důchod po 31. prosinci 1995 se však stanoví podle tohoto zákona.

§ 94

Nároky účastníků odboje

Pojištěncům, které předpisy platné ke dni 31. prosince 1995 považovaly za účastníky odboje, se pro nároky na důchody vzniklé po 31. prosinci 1995 zachovává nárok na

- a) snížení věkové hranice pro nárok na starobní důchod; ustanovení § 74 věty druhé platí zde obdobně,
- b) zvýšení starobního a invalidního důchodu o pevné částky za každý započatý rok odbojové činnosti,
- c) stanovení nejnižší výměry důchodu v pevných částkách,

a to v rozsahu a za podmínek stanovených předpisy platnými před 1. lednem 1996; zvýšení o pevné částky podle písmene b) se přitom přičítá k procentní výměře důchodu.

§ 95

Výše důchodu vypláceného do ciziny

Byly-li při vyměření důchodu podle předpisů platných před 1. lednem 1996 započteny i doby zaměstnání (pojištění) před 1. květnem 1990, studia po 30. dubnu 1990 a náhradní doby, pokud uvedené doby byly získány v cizině, snižuje se procentní výměra důchodu o částku rovnající se částce důchodu za doby získané v cizině a základní výměra důchodu se snižuje v tom procentním poměru, v jakém byla snížena procentní výměra důchodu, jestliže se poživatel takového důchodu vystěhuje po 31. prosinci 1995 do státu, s nímž Česká republika neuzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení.

§ 96

Další dávky poskytované důchodcům

Dávky uvedené v § 184 vyhlášky Federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, a příplatky k důchodům členů zemědělských družstev se vyplatí naposledy za měsíc prosinec 1995; dnem účinnosti tohoto zákona nárok na ně zaniká. Poživatelům těchto dávek nebo příplatků náleží jednorázová částka ve výši odpovídající dvacetičtyřnásobku měsíční částky dávky nebo příplatku, v jaké náležely ke dni 31. prosince 1995.

§ 97

Výplata jednorázových částek

Jednorázové částky náležející podle § 96 se vyplatí na žádost do tří měsíců ode dne jejího podání; pro

nárok na výplatu těchto částek platí obdobně ustanovení o nároku na důchod a jeho výplatu, s výjimkou ustanovení o podání žádosti.

§ 98

Příplatek k důchodu

Příplatek k důchodu podle § 25 odst. 7 a 8 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., a podle § 24 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění zákona č. 267/1992 Sb., přiznaný po 31. prosinci 1995, se slučuje s procentní výměrou důchodu, ke kterému náleží, a tvoří s důchodem nadále jeden celek. Zánikem nároku na důchod, s nímž byl příplatek k důchodu sloučen, však není dotčen nárok na tento příplatek podle zákona o soudní rehabilitaci a zákona o mimosoudních rehabilitacích.

HLAVA TŘETÍ

ZÁKLADNÍ A PROCENTNÍ VÝMĚRA DŮCHODŮ PŘIZNANÝCH PODLE PŘEDPISŮ PLATNÝCH PŘED 1. LEDNEM 1996

§ 99

(1) Zvýšení o pevnou částku se u důchodu přiznaného podle předpisů platných před 1. lednem 1996 považuje za základní výměru důchodu (§ 4 odst. 2 věta první).

(2) Výše důchodu přiznaného podle předpisů platných před 1. lednem 1996 bez zvýšení o pevnou částku se považuje za procentní výměru důchodu (§ 4 odst. 2 věta první).

(3) Ustanovení odstavců 1 a 2 platí i pro důchody přiznané podle § 71 a § 72 odst. 1 věty druhé podle předpisů platných před 1. lednem 1996.

(4) Pobírá-li důchodce ke dni 1. ledna 1996 více důchodů, považuje se základní výměra uvedená v odstavci 1 za základní výměru starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu; za základní výměru vdovského nebo vdoveckého důchodu se považuje, jen jde-li o souběh tohoto důchodu se sirotčím důchodem.

(5) Základní výměra důchodu přiznaného po 31. prosinci 1995 podle předpisů platných před 1. lednem 1996 se stanoví ve výši, v jaké náleží podle předpisů platných ke dni, od něhož se důchod přiznává.

§ 100

Procentní výměra plných invalidních důchodů přiznaných před 1. lednem 1996 osobám uvedeným v § 42 odst. 1, která nedosahuje výše stanovené podle § 42 odst. 2, se upraví bez žádosti na tuto výši od splátky důchodu splatné po 31. prosinci 1995; přitom

se pro tyto účely považuje za přiznání tohoto důchodu 1. leden 1996.

§ 101

U dílčích důchodů přiznaných před 1. lednem 1996 se za základní výměru považuje zvýšení o pevnou částku.

HLAVA ČTVRTÁ

ÚČAST NA POJIŠTĚNÍ NĚKTERÝCH OSOB A HODNOCENÍ NĚKTERÝCH DOB

§ 102

Do 31. prosince 1998 jsou účastni pojištění interní vědeckí aspiranti; pro hodnocení účasti na pojištění interních vědeckých aspirantů jako doby pojištění platí § 11 obdobně.

§ 103

Účast osob samostatně výdělečně činných na pojištění podle tohoto zákona vzniká nejdříve od 1. ledna 1996; účast osob samostatně výdělečně činných a spolupracujících osob na důchodovém zabezpečení před 1. lednem 1996 se posuzuje podle předpisů platných před tímto dnem.

§ 104

(1) Doba péče o dítě před 1. lednem 1996 se hodnotí za podmínek stanovených předpisy platnými před tímto dnem jako náhradní doba (§ 13 odst. 2) v rozsahu stanoveném tímto zákonem [§ 5 odst. 1 písm. r)]; tato doba se v rozsahu, který přesahuje náhradní dobu podle předpisů platných před 1. lednem 1996, považuje za vyloučenou dobu uvedenou v § 16 odst. 4 větě první.

(2) Doby zaměstnání před 1. lednem 1996, u nichž podle předpisů platných před tímto dnem byla stanovena podmínka, aby zakládaly nemocenské pojištění,³⁶⁾ se považují za dobu pojištění (§ 13 odst. 1), jen pokud zakládaly nemocenské pojištění v době svého trvání.

ČÁST ŠESTÁ

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 105

U prezidenta republiky se pro účast na pojištění

a hodnocení doby pojištění považuje za splněnou podmínka účasti na nemocenském pojištění (§ 8) a zaplacení pojistného [§ 11 odst. 1 písm. a) a odst. 2]. Za vyměřovací základ (§ 16 odst. 3) se u prezidenta republiky považuje jeho měsíční plat.²⁷⁾

§ 106

Vztah k jiným právním předpisům

Pokud je v jiných právních předpisech uveden pojem „důchodové zabezpečení“, rozumí se tím důchodové pojištění podle tohoto zákona, nevyplývá-li z povahy věci něco jiného. Ustanovení předchozí věty se nevztahuje na zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a předpisy vydané k jeho provedení.

Zmocňovací ustanovení

§ 107

(1) Vláda stanoví nařízením

- a) výši všeobecných vyměřovacích základů za jednotlivé kalendářní roky (§ 17 odst. 2) před rokem 1996 a výši přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 1994 (§ 17 odst. 4), a to podle údajů Českého statistického úřadu o průměrné měsíční mzdě za tyto jednotlivé kalendářní roky,
- b) které nemoci se považují za nemoci z povolání, a seznam těchto nemocí.

(2) Vláda může zvýšit nařízením částky stanovené v § 15, pokud od předchozího stanovení těchto částek byly vyplácené důchody zvýšeny aspoň o 5 %; zvýšení těchto částek se provádí od 1. ledna.

(3) Vláda zvýší nařízením částky základní výměry důchodů uvedené v § 33 odst. 1, § 41 odst. 1, § 45 odst. 1, § 51 odst. 1 a § 53 odst. 1, pokud byly zvýšeny základní výměry vyplácených důchodů, a to o částky, o které byly zvýšeny základní výměry vyplácených důchodů. Vláda zvýší nařízením procentní výměry důchodů přiznávaných v tom kalendářním roce, v němž byly zvýšeny procentní výměry vyplácených důchodů, a to o stejný počet procent, o který byly zvýšeny procentní výměry vyplácených důchodů, které byly přiznány v tomto kalendářním roce před zvýšením důchodů.

(4) Vláda může nařízením stanovit, že pro účast některých skupin osob na pojištění podle § 6 odst. 2 se považuje podmínka trvání doby pojištění aspoň jeden rok za splněnou.

³⁶⁾ § 8 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení.

²⁷⁾ § 6 čl. II odst. 1 zákona ČNR č. 10/1993 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 1993, o změně a doplnění některých zákonů České národní rady a některých dalších předpisů.

§ 108

(1) Ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví vyhláškou,

- a) co se považuje za částečnou, převážnou a úplnou bezmocnost, kdy se podmínka osobní péče o blízké bezmocné osoby považuje za splněnou, a které dítě se považuje za dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči,
- b) okruh dob, které se též započítávají do potřebné doby péče o dítě pro splnění podmínky výchovy dítěte pro nárok na starobní důchod, a kdy se tato podmínka považuje rovněž za splněnou,
- c) co se považuje za soustavnou výdělečnou činnost, způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti výdělečné činnosti pro účely plné a částečné invalidity a okruh zdravotních postižení umožňujících soustavnou výdělečnou činnost jen za zcela mimořádných podmínek a zdravotních postižení značně ztěžujících obecné životní podmínky,
- d) co se rozumí výdělečnou činností v cizině a způsob přepočtu příjmů z výdělečné činnosti v cizině na českou měnu,
- e) postup při zjišťování ročního vyměřovacího základu pojištěnce ve vztahu k vyloučeným dobám za období před 1. lednem 1996.

(2) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí může vyhláškou stanovit, které další studium, popřípadě výuka, se pro účely důchodového pojištění považuje z důvodu svého rozsahu a úrovně za studium na středních nebo vysokých školách.

§ 109

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. § 1 odst. 3 a 4, § 2 odst. 2 až 4, § 6, § 7 písm. a), § 8 až 52, § 54 až 69, § 73 odst. 4, v § 94 odst. 1 slova „důchodového zabezpečení a“, § 98, 100, § 102 odst. 1 část věty první za středníkem, v § 104 odst. 2 slova „důchodového zabezpečení“, § 110, § 122 odst. 1 až 5, § 129 až 141, v § 145 odst. 6 slova „§ 122 odst. 1 až 3 a 5 a“, § 146 až 175, v § 177a odst. 1 slova „§ 6 odst. 2 a 3, § 8 odst. 1, § 9 odst. 2, § 12 odst. 2, 3 a 7, § 19 odst. 3, § 23 odst. 3, § 37 odst. 3, § 41 odst. 2, § 44 odst. 2, § 48 odst. 2, § 54 odst. 9, § 59 odst. 3“, slova „§ 100 odst. 2“ a slova „§ 120 odst. 7, § 131 odst. 3 a § 142 odst. 5“ a v § 177a odst. 2 slova „kteří občané mají v důchodovém zabezpečení práva a povinnosti jako pracovníci v pracovním poměru, bližší podmínky jejich účasti na tomto zabezpečení, které další doby se považují za doby zaměstnání a náhradní doby, co se považuje za dobu zaměstnání v cizině, které osoby se považují za blízké osoby, co se považuje za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, za zvlášť ulehčené pracovní podmínky a mimořádné podmínky pro nárok na

invalidní a částečný invalidní důchod, podstatný pokles výdělku a bližší úpravu jednotlivých podmínek invalidity a částečné invalidity, úpravu srovnatelného výdělku o přepočítací koeficient“, slova „kdy je občan částečně, převážně nebo úplně bezmocný“ a slova „a podmínky poskytování úrazových důchodů, zaopatřovacích požitků vojenských a válečných poškozenců, přídavků za zranění a příspěvků priznaných podle § 6 zákona č. 16/1947 Sb., které byly priznány podle předpisů platných před 1. lednem 1957“ zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 110/1990 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 1/1991 Sb., zákona č. 46/1991 Sb., zákona č. 306/1991 Sb., zákona České národní rady č. 482/1991 Sb., zákona č. 578/1991 Sb., zákona České národní rady č. 582/1991 Sb., zákona č. 235/1992 Sb., zákona České národní rady č. 589/1992 Sb., zákona České národní rady č. 37/1993 Sb., zákona č. 84/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 266/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 182/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb. a zákona č. 118/1995 Sb.,

2. § 24 odst. 3 zákona č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání, ve znění zákona č. 118/1995 Sb.,

3. zákon č. 46/1991 Sb., o zvyšování důchodů, ve znění zákona České národní rady č. 37/1993 Sb.,

4. zákon č. 246/1991 Sb., o druhém zvýšení důchodů v roce 1991,

5. zákon č. 116/1992 Sb., o zvýšení důchodů v roce 1992,

6. zákon České národní rady č. 547/1992 Sb., o zvýšení důchodů v roce 1993,

7. zákon č. 255/1993 Sb., o druhém zvýšení důchodů v roce 1993 a o zvýšení důchodů priznávaných v roce 1994, ve znění zákona č. 183/1994 Sb.,

8. čl. V zákona č. 235/1992 Sb., o zrušení pracovních kategorií a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení,

9. zákon č. 39/1994 Sb., o předčasném poskytování starobního důchodu a o změně zákonů na úseku zaměstnanosti,

10. zákon č. 41/1994 Sb., o zvýšení důchodů, které jsou jediným zdrojem příjmu, a sociálních důchodů,

11. zákon č. 183/1994 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a důchodů priznávaných v roce 1994 a v roce 1995, ve znění zákona č. 76/1995 Sb., s výjimkou § 14,

12. zákon č. 76/1995 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a důchodů priznávaných v roce 1995,

13. nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 231/1990 Sb., o zvýšení vyplácených důchodů a hranic nízkých důchodů, které jsou jediným zdrojem příjmu,

14. nařízení vlády České a Slovenské Federativní

Republiky č. 257/1990 Sb., o přechodném snížení výše pojistného na sociální zabezpečení pro osoby vykonávající uměleckou činnost.

§ 110 Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1996.

* * *

Zákon č. 134/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, zákon České národní rady č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů, nabyli účinnosti dnem 1. ledna 1998, s výjimkou ustanovení čl. I bodů 37 a 70, čl. III, čl. IV odst. 1 a čl. VI odst. 1 a 4, která nabyly účinnosti dnem 26. června 1997.

Zákon č. 289/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 134/1997 Sb., zákon č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, nabyli účinnosti dnem vyhlášení (2. prosince 1997), s výjimkou ustanovení čl. I bodů 1 až 3, 5 až 7, 11 a 13, čl. II a čl. V odst. 1, 4 a 5, která nabyly účinnosti dnem 1. ledna 1998, a ustanovení čl. I bodů 4 a 8 až 10 a čl. V odst. 2, která nabyly účinnosti dnem 1. července 1998.

* * *

Čl. IV až VII zákona č. 134/1997 Sb. znějí:

Čl. IV

Úprava některých nároků v důchodovém pojištění

(1) Nárok na vdovecký důchod vznikne dnem účinnosti tohoto zákona vdovci, jehož manželka zemřela před 1. lednem 1991 a měla trvalý pobyt na území České republiky a jemuž nevznikl nárok na tento důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996, jestliže splnil podmínky stanovené v § 50 odst. 2 a 7 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, do tří roků od smrti manželky a poté byly plněny ke dni účinnosti tohoto zákona buď nepřetržitě, nebo je po zániku splnění těchto podmínek znovu začal splňovat ve lhůtě dvou let v období před 1. srpnem 1991 nebo ve lhůtě pěti let v období po 31. červenci 1991. Výše vdoveckého důchodu se stanoví podle předpisů platných

ke dni 31. prosince 1995 a upraví se podle předpisů o zvyšování důchodů platných po tomto dni.

(2) Pokud nárok na vdovský, vdovecký nebo sirotčí důchod nevznikl před 1. lednem 1996 jen proto, že nebyla splněna podmínka trvalého pobytu zemřelého na území České republiky, považuje se tato podmínka za splněnou. Nárok podle věty první vzniká v případě vdovského důchodu, jen jestliže byly splněny podmínky stanovené v § 50 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, do tří roků od smrti manžela a poté byly plněny ke dni 1. ledna 1998 buď nepřetržitě, nebo po zániku splnění těchto podmínek byly znovu plněny ve lhůtě dvou let v období před 1. lednem 1991 nebo ve lhůtě pěti let v období po 31. prosinci 1990. Nárok podle věty první vzniká v případě vdoveckého důchodu, jen jestliže byly podmínky uvedené ve větě druhé splněny, popřípadě plněny ve lhůtách uvedených v odstavci 1. Za den vzniku nároku na důchody uvedené ve větě první se v těchto případech považuje 1. leden 1998. Výše těchto důchodů se stanoví podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995 a upraví se podle předpisů o zvyšování důchodů platných po tomto dni, s tím, že výše důchodu zemřelého pro stanovení výše vdovského a sirotčího důchodu se stanoví podle předpisů platných ke dni smrti zemřelého.

(3) Pro nárok a výši důchodu z důchodového pojištění se jako doba zaměstnání započte též doba služby v tak zvaném vládním vojsku,¹⁾ pokud již nebyla započtena podle dosavadních předpisů a pokud důchod nebyl podle těchto předpisů vyměřen v nejvyšších výměrách. Tato doba se prokazuje potvrzením Ministerstva obrany. Výše důchodu podle věty první se upraví na žádost nejdříve od splátky důchodu splatné po dni účinnosti tohoto zákona; výše důchodu se přitom stanoví podle předpisů platných ke dni přiznání důchodu a upraví se podle předpisů o zvyšování důchodů platných po tomto dni. Ustanovení věty první až třetí platí obdobně pro úpravu vdovských a sirotčích důchodů.

Čl. V

Pojistné na důchodové pojištění za dobu zaměstnání v cizině před 1. lednem 1996

(1) Pojistné na důchodové pojištění za dobu zaměstnání v cizině před 1. květnem 1990²⁾ se platí za jednotlivé celé kalendářní měsíce, ve kterých alespoň po část kalendářního měsíce bylo vykonáváno zaměstnání v cizině, z vyměřovacího základu, který občan určí, nejméně však měsíčně z částky, do níž se započítává plně část osobního vyměřovacího základu pro stanovení výpočtového základu pro vyměření důchodu

¹⁾ Zákon č. 29/1947 Sb., o likvidaci tak zvaného vládního vojska, jakož i o umisťování a jiném zaopatření jeho zaměstnanců.

²⁾ § 13 odst. 1 část věty za středníkem zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

z důchodového pojištění,³⁾ která platí k 1. lednu kalendářního roku, ve kterém se toto pojistné platí, a to sazbou,⁴⁾ která platí k témuž datu.

(2) Pojistné na důchodové pojištění za dobu zaměstnání v cizině v období od 1. května 1990 do 31. prosince 1995 se platí podle předpisů platných v tomto období.

(3) Pro stanovení výpočtového základu pro vyměření důchodu z důchodového pojištění se za vyměřovací základ za kalendářní rok, za který je pojistné placeno, považuje vyměřovací základ pro placení pojistného na důchodové pojištění určený podle odstavců 1 a 2 vynásobený koeficientem stanoveným jako podíl, v jehož čitateli je všeobecný vyměřovací základ⁵⁾ za kalendářní rok, za který se pojistné platí, a ve jmenovateli je všeobecný vyměřovací základ za kalendářní rok, který o dva roky předchází kalendářnímu roku, ve kterém bylo pojistné zapláceno, vynásobený přepočítacím koeficientem⁶⁾ pro úpravu tohoto všeobecného vyměřovacího základu.

(4) Pojistné na důchodové pojištění za dobu zaměstnání v cizině před 1. lednem 1996 lze zaplatit nejpozději do 31. prosince 1999; přitom není podmínkou trvalý pobyt na území České republiky v době výkonu tohoto zaměstnání.

Čl. VI

Přechodná ustanovení

(1) Zanikl-li přede dnem účinnosti tohoto zákona nárok na plný invalidní důchod z důvodu výkonu samostatné výdělečné činnosti podle § 39 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a trvá-li plná invalidita ke dni účinnosti tohoto zákona, vzniká nárok na tento důchod dnem účinnosti tohoto zákona; výše tohoto důchodu se přitom stanoví ve výši, v jaké byl naposledy tento důchod vyplácen, a upraví se podle předpisů o zvyšování důchodů platných po tomto dni. Plný invalidní důchod podle věty první se přízná na základě žádosti pojištěnce.

(2) Výplata částečného invalidního důchodu se na žádost, nejdříve však od splátky důchodu splatné po dni účinnosti tohoto zákona, obnoví nebo se tento důchod začne vyplácet v plné výši, jsou-li splněny podmínky pro výplatu částečného invalidního důchodu stanovené v § 46 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění tohoto zákona (čl. I bod 51).

(3) Srovnatelný vyměřovací základ stanovený na základě čl. I bodů 55, 56 a 71 se použije poprvé při kontrole příjmů z výdělečné činnosti prováděné v roce 1998.

(4) Výše důchodu podle čl. III se upraví na žádost nejdříve od splátky důchodu splatné po dni účinnosti tohoto zákona; výše důchodu se přitom stanoví podle předpisů platných ke dni příznání důchodu a upraví se podle předpisů o zvyšování důchodů platných po tomto dni.

Čl. VII

Zrušovací ustanovení

Zrušují se:

1. § 5b odst. 2 zákona České národní rady č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 160/1995 Sb.; současně se zrušuje číslování odstavce.

2. Čl. IX zákona č. 241/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o příspěvcích na děti z nemocenského pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon České národní rady č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon České národní rady č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

3. Čl. XVI zákona č. 160/1995 Sb., kterým se mění a doplňují některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém pojištění.

4. § 6 nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům.

5. § 5 nařízení vlády č. 19/1996 Sb., o zvýšení důchodů v roce 1996.

* * *

Čl. V a VI zákona č. 289/1997 Sb. znějí:

Čl. V

Přechodná ustanovení

(1) O nárocích na důchody, které vznikly před 1. lednem 1998 a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, a o příznání nebo změně výše těchto důchodů za dobu před 1. lednem 1998, i když

³⁾ § 15 a § 107 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění zákona č. 134/1997 Sb.

⁴⁾ § 7 odst. 1 písm. d) zákona ČNR č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 160/1995 Sb.

⁵⁾ § 17 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb.

⁶⁾ § 17 odst. 4 zákona č. 155/1995 Sb.

o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, se rozhodne podle předpisů platných před tímto dnem.

(2) Jde-li o nároky na důchody vzniklé v období od 1. ledna 1998 do 30. června 1998 a o nichž nebylo před 1. červencem 1998 pravomocně rozhodnuto, a o přiznání nebo změnu výše těchto důchodů za dobu před 1. červencem 1998, i když o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, rozhodne se o těchto nárocích podle předpisů platných v tomto období.

(3) Podmínky zvýšení vyplácených důchodů (čl. I bod 12) a zvýšení částek, z nichž se vychází podle § 15 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, při stanovení výpočtového základu (čl. I bod 15), a podmínky pro zvýšení částek životního minima (čl. III bod 5) se zjišťují od posledního zvýšení těchto částek, které nastalo přede dnem účinnosti tohoto zákona.

(4) Jestliže poživatel starobního důchodu přiznaného před 1. lednem 1998 je k tomuto dni výdělečně činný, vztahuje se na něho podmínka pro výplatu tohoto důchodu uvedená v § 37 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění tohoto zákona (čl. I bod 5), a pokud do dne předcházejícího splátce starobního důchodu splatné v dubnu 1998 neupraví svůj pracovní vztah v souladu s touto podmínkou, nenáleží mu od této splátky výplata starobního důchodu. Skutečnost, že nesplňuje uvedenou podmínku pro výplatu starobního důchodu, je poživatel

starobního důchodu povinen oznámit plátcí důchodu do 31. ledna 1998; tuto ohlašovací povinnost má i zaměstnavatel poživatele starobního důchodu. Ohlašovací povinnost podle věty druhé nevzniká, jestliže poživatel starobního důchodu ukončí pracovní vztah v době předcházející splátce starobního důchodu uvedené ve větě první nebo si v této době upraví pracovní vztah v souladu s podmínkou uvedenou ve větě první.

(5) Nároky na hmotné zabezpečení vzniklé uchazečům o zaměstnání přede dnem 1. ledna 1998 se posuzují podle dosavadních předpisů; výše hmotného zabezpečení se však od 1. ledna 1998 řídí ustanoveními tohoto zákona (čl. II).

(6) V řízení se podle čl. IV postupuje u nároků na příspěvek na provoz motorového vozidla a příspěvek na úhradu pojistného vznikajících po 31. prosinci 1997.

Čl. VI

Zrušovací ustanovení

Zrušují se čl. I body 39, 61 až 64, 68 a 76 zákona č. 134/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, zákon České národní rady č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů.

Klaus v. r.

Vydává a tiskne: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., Bartůnkova 4, pošt. schr. 10, 149 01 Praha 415, telefon (02) 792 70 11, fax (02) 795 26 03 – Redakce: Ministerstvo vnitra, Nad Štolou 3, pošt. schr. 21/SB, 170 34 Praha 7-Holešovice, telefon: (02) 614 32341 a 614 33502, fax (02) 614 33502 – Administrace: písemné objednávky předplatného, změny adres a počtu odebíraných výtisků – MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, telefon 0627/305 161, fax: 0627/321 417. Objednávky ve Slovenské republice přijímá a titul distribuuje Magnet-Press Slovakia, s. r. o., Teslova 12, 821 02 Bratislava, tel./fax: 00421 7 525 46 28, 525 45 59. Roční předplatné se stanovuje za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku a je od předplatitelů vybíráno formou záloh ve výši oznámené ve Sbírce zákonů. Závěrečné vyúčtování se provádí po dodání kompletního ročníku na základě počtu skutečně vydaných částek (první záloha činí 2300,- Kč) – Vychází podle potřeby – Distribuce: celoroční předplatné i objednávky jednotlivých částek – MORAVIAPRESS, a. s., U Póny 3061, 690 02 Břeclav, telefon: 0627/305 179, 305 153, fax: 0627/321 417. – Drobný prodej – Benešov: HAAGER – Potřeby školní a kancelářské, Masarykovo nám. 101; Bohumín: ŽDB, a. s., technická knihovna, Bezručova 300; Brno: GARANCE-Q, Koliště 39, Knihkupectví ČS, Kapucínské nám. 11, Knihkupectví M. Ženíška, Květinářská 1, M.C.DES, Cejl 76, SEVT, a. s., Česká 14; České Budějovice: Prospektum, Kněžská 18, SEVT, a. s., Krajinská 38; Hradec Králové: TECHNOR, Hořická 405; Chomutov: DDD Knihkupectví – Antikvariát, Ruská 85; Jihlava: VIKOSPOL, Smetanova 2; Kadaň: Knihařství – Přibíková, J. Švermy 14; Kladno: eL VaN, Ke Stadionu 1953; Klatovy: Krameriovo knihkupectví, Klatovy 169/L; Kolín 1: Knihkupectví U Kašků, Karlovo nám. 46; Liberec: Podještědské knihkupectví, Moskevská 28; Most: Knihkupectví Růžička, Šeříková 529/1057; Olomouc: BONUM, Ostružnická 10, Týcho, Ostružnická 3; Ostrava: LIBREX, Nádražní 14, Profesio, Hollarova 14, SEVT, a. s., Dr. Šmerala 27; Pardubice: LEJHANEK, s. r. o., Sladkovského 414; Plzeň: ADMINA, Úslavská 2, EDICUM, Vojanova 45, Technické normy, Lábkova pav. č. 5; Praha 1: FIŠER-KLEMENTINUM, Karlova 1, LINDE Praha, a. s., Opletalova 35, NADATUR, Hyberská 5, PROSPEKTRUM, Na Poříčí 7; Praha 4: Abonentní tiskový servis, Zdiměřická 1446/9, PROSPEKTRUM, Nákupní centrum, Budějovická, SEVT, a. s., Jihlavská 405; Praha 5: SEVT, a. s., E. Peškové 14; Praha 6: PPP – Staňková Isabela, Verdunská 1; Praha 8: JASIPA, Zenklova 60; Praha 10: BMSS START, areál VÚ JAWA, V Korytech 20; Přerov: Knihkupectví EM-ZET, Bartošova 9; Příbram: VEMA, Korecká Blanka, Čechovská 138; Sokolov: Arbor Sokolov, a. s., Nádražní 365; Šumperk: Knihkupectví D-G, Hlavní tř. 23; Teplice: L + N knihkupectví, Kapelní 4; Trutnov: Galerie ALFA, Bulharská 58; Ústí nad Labem: 7 RX, s. r. o., Mírová 4, tel.: 047/44 249, 44 252, 44 253; Zábřeh: Knihkupectví PÁTKA, Žižkova 45; Zlín-Louky: INFOSERVIS, areál Telekomunikačních montáží; Zlín-Malenovice: Ing. M. Kučeřík, areál HESPO; Znojmo: Knihkupectví Houdková, Divišovo nám. 12; Žatec: Prodejna U Pivovaru, Žižkovo nám. 76. Distribuční podmínky předplatného: jednotlivé částky jsou expedovány neprodleně po dodání z tiskárny. Objednávky nového předplatného jsou vyřizovány do 15 dnů a pravidelné dodávky jsou zahajovány od nejbližší částky po ověření úhrady předplatného nebo jeho zálohy. Částky vyšlé v době od zaedivování předplatného do jeho úhrady jsou doposílány jednorázově. Změny adres a počtu odebíraných výtisků jsou prováděny do 15 dnů. Reklamace: informace na tel. čísle 0627/305 168. V písemném styku vždy uvádějte IČO (právnícká osoba), rodné číslo (fyzická osoba). Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. p., Odstěpný závod Jižní Morava Ředitelství v Brně č. j. P/2-4463/95 ze dne 8. 11. 1995.